

Tniiu ja ni skuni ña ia Dios jin Juan

1 ¹Ya'a kuu tno'o ja ni jiña'a ia Dios nuu Jesukristu, nagua ja ndaxne'e ya nuu ñayiu ka jinokuechi nuu ya, nagua kuu ja ñama ni kokuu. Te yun guaa ni tetniiu Jesukristu ia jinokuechi nuu ya ja skuni ña ya jin sein ja kuu san Juan ja jinokuechi san nuu ya naxa kaa ja kokuu. ²Te ndakani ndaa san ndi'i ja ni jini san, vi kuu san testiu tno'o ka'an ia Dios, vi suni tno'o ja ni ndakani Jesukristu. ³Na ta'u na ndetu ñayiu ka ka'u tutu ya'a nuu ñayiu, te suni nase inu ta'u ñayiu ka nini tno'o ja ni ka'an ia Dios naxa kokuu, te ka tanui tno'o ja yoso ya'a, chi ja ni kuyatni ja skunkuu taka tno'o ja yoso nuu tutu ya'a.

Ni tee Juan nuu ñayiu ka skua'a ja ka oo nuu ndi uja veñu'u

⁴Maa san kuu Juan, te tee san tno'o ya'a nuu ñayiu ka skua'a ja ka oo nuu ndi uja veñu'u ñuu ja tnii Asia. Te vi kuta'u vi kundetu ni javii java'a vi jamani ja vaji nuu Dios, ia kuu Dios vitna, vi ia kuu Dios ndee jana'a, vi ia ja kii. Te suni vi kuta'u ni ja vaji nuu uja Espíritu ja oo nuu tatnuni ia Dios. ⁵Te suni vaji nuu Jesukristu, ia kuu testiu ndaa, ia ni ndateku xtnañu'u ka ne'u ndiyi, ia tatnuni nuu taka rey ka oo ñuyiu. Te ni kutoo ña

Jesukristu jin yoon guaa ni ndakate ya yika kuechio jin niñi ya. ⁶Te ni sa'a ya ja ka kuo rey vi sutu ja ka jinokuechio nuu Tata ya, Dios. Te nuu maa ya na koo jayíñu'u vi jaka'nu nikuii nikani. Saa na kokuu.

⁷Te vi kondia'a ni ja ndee nuu viko ndii Jesukristu, te ndi'i ñayiu vi kuni ya, vi guaa ndee ñayiu ni ka xtuiji ña jin ya, te nasaa natu'u ñayiu oo nii ñuyiu vi nda'i vi kana nuu vi kuni ja ndenta ya. Saa na kokuu.

⁸“Maa rin kuu ia oo xtnañu'u vi ia oo sandi'i”, kachi Jito'o, ia kuu Dios vitna, vi ia kuu Dios ndee jana'a, vi ia ja kii, ia ndakui ndeva'a.

Ni jini Juan ja ye'e tajan Jesukristu

⁹Maa san kuu ñani ni Juan, te suni inuu ni tnundo'o ka tna'o ja ka kandijao Jesukristu. Te inuu ni vi koo nuu tatnuni ia Dios, te inuu ni ka jandee inio sa'a Jesukristu. Te ja ja'a ja ndakani san tno'o ia Dios vi ka'an ndaa san tno'o Jesukristu, guaa ni ka kakuiko ña jin san, te ni ka sia'a ña ja oo san in isla nani Patmos. ¹⁰Te ni oo san jin Espíritu ia Dios in kiiu maa Jito'o, te ni

skuni ña ya jin san. Te ni jini san ja ni kana jaa ichi yata san na kuinio ja nda'i in trompeta. ¹¹Te kachi:

—Maa rin kuu ia oo ndee jaxtnañu'u vi ia oo sandi'i. Te tee nuu in liuru taka ja kuni ron, te tetniuu ron na ki'in nuu ndi uja veñu'u ja ka oo Asia, nuu ñayiu veñu'u Éfeso vi Esmirna vi Pérgamo vi Tiatira vi Sardis vi Filadelfia vi Laodicea —kachi ya.

¹²Te ni jionenuu san ja kondia'a san na in kuu ja ka'an jin san, te nuu ni jionenuu san, te ni jini san uja kandeleru oro. ¹³Te ma'ñu ndi uja kandeleru yun ni jini san nukuiin in ia kaa nagua kaa in ñayiu ñuyiu. Te ni'nu ya in sa'un kani ja kunjino ndee nuu ja'a ya, te nu'ni yika ya in sinchu ja kuu oro. ¹⁴Te ixi xini ya, chi ja yayaa kuu na kuinio ixi ndikachi axi na kuinio yua'a ja oo nuu yuku yua'a. Te nduchi nuu ya, chi vi kanda'a na kuinio yañu'u. ¹⁵Te si'in ya, chi vi yeye'e na kuinio kaa kuu bronce ja ni ndua'a nuu jitnu, te vi jiso kuei kuei ka'an ya, nagua jiso nuu jika kua'a ndute. ¹⁶Te nda'a kua'a ya nee ya uja kimi, te yu'u ya ni kana in yuchi kani ndugua ja xeen nduu jioo nuu. Te nuu ya, chi vi na

kaa nikandii nuu kuun xenxeen ka'ni kaa.

¹⁷Te nuu ni jini san ya, te ni ndonso san nuu ja'a ya na kuinio ja ni ji'i san. Su ni sonee ya nda'a kua'a ya siki san, te kachi ya:

—Ma yu'u ron, chi maa rin kuu ia oo xtnañu'u vi ia oo sandi'i. ¹⁸Ia teku kuu rin, chi ni ji'i rin, su ni ndateku rin, te vitna chi teku rin nikuii nikani. Saa na kokuu. Te yinda'a rin ndakaa jakue'e ja ja'ni ñayiu vi ndakaa ñuu ji'i. ¹⁹Nuu saa te tee nuu tutu nagua kuu ja ni jini ron, nagua oo vitna, vi nagua kuu ja koo nuu kuee ka. ²⁰Te ya'a kuu tno'o yiyu'u ja ka'an siki ndi uja kimi ja ni jini ron nee rin ichi nda'a kua'a rin jin ndi uja kandeleru ja ni jini ron: ndi uja kimi yun ka kuu ia ka jinokuechi nuu Dios ja ka jito ndi uja veñu'u yun, te ndi uja kandeleru ja ni jini ron yun ka kuu ndi uja veñu'u.

Tno'o ja kua'an nuu ñayiu ka skua'a ja ka oo veñu'u ñuu Éfeso

2 ¹Ni ka'an Jesús nuu maa san ja kuu san Juan, te kachi ya:

—Tee tno'o ya'a na ki'in nuu ia jinokuechi nuu Dios ja jito ñayiu

Ia jinokuechi nuu Dios (2.1)

ka skua'a veñu'u oo ñuu Éfeso: Sua'a ka'an ia nee uja kimi ichi nda'a kua'a ya, te jika ya ma'ñu ndi uja kandeleru oro: ²“Ja jini rin ndi'i ja ka sa'a ron, te ndia'a rin ja ka nduku ndee ndeva'a ron ka satniuu ron, te ka jandee ini ron jin tniuu ka sa'a ron. Te suni jini rin ja tu ka kundee ini ron jin ñayiu ka sa'a jakue'e, chi ka jito tnuni ron taka tee tno'o ka ka'an ja tee ni chitniuu rin ka kuu de, su masu inu ndija de, chi ni ka sinotuu ron de ja tee tno'o ka kuu de. ³Ja ni kuu kua'a tnundo'o ka tna'a ron, su ka jandee ini ron, te ka nduku ndee ndeva'a ron ka satniuu ron ja ja'a rin, te tu ka skuita ron maa ron. ⁴Su visi ni saa, te oo in ja ka'an kuechi rin siki ron: ja tu ka kutoo ka ña ron nagua ni ka okutoo ña ron jin rin ndee jaxtnañu'u. ⁵Yun guaa vi ndaka'an naxa ni kuu ja ni ka xndendoo ron ja tu ka kutoo ka ña ron jin rin, te vi ndatna'u ini, te vi ndasa'a nagua ni ka osa'a ron ndee jaxtnañu'u. Chi nuu tu, te jaa rin, te xtajioo rin kandeleru ron nuu oo ini veñu'u, nuu ja ma vi ndatna'u ini ron. ⁶Su visi ni saa, te oo na'i in jagua'a ja ka sa'a ron, chi ka skexiko ron nagua ka sa'a ñayiu ka kuu nicolaíta, te suni ru'un, chi skexiko rin. ⁷Na in oo so'o, te na konini tno'o ka'an Espíritu ia Dios jin ñayiu ka oo veñu'u. Na ñayiu kundee nuu jakue'e, te kuña'a rin kiti vixin ja kuun nuu yutnu taa ja kotekuo ja vi kai, yutnu nukuiin ma'ñu sagua ndee nuu oo maa ia Dios, nuu vii ndeva'a ndee andivi”, kachi ya.

**Tno'o ja kua'an nuu
ñayiu ka skua'a ja ka oo
veñu'u ñuu Esmirna**

⁸Te suni ni ka'an tuku ya nuu san, te kachi ya:

—Tee tno'o ya'a na ki'in nuu ia jinokuechi nuu Dios ja jito ñayiu ka skua'a veñu'u oo ñuu Esmirna: Sua'a ka'an ia oo ndee xtnañu'u vi ia oo sandi'i, ia ni ji'i, te ni ndateku ya: ⁹“Ja jini rin ndi'i ja ka sa'a ron, te jini rin tnundo'o ja ka tna'a ron, vi ja ka kunda'u ron, visi jandaa ja ka oo kuika ron nuu ia Dios. Te suni jini rin ja ka kane'e ña ñayiu ka ka'an ja ñayiu judío ja ni kaji maa Dios ka kui, su masu ndija ja suu ka kui, chi ka kui na kuinio ñayiu ka ndututu ja ka jinokuechi nuu Tachi. ¹⁰Te ma vi koyu'u sa'un ron taka tnundo'o ja vi tna'a ron, chi sa'a Tachi ja ki'inkuei sava ron vekaa, nagua ja koto tnuni ña, te vi tna'a ron tnundo'o uxi kiuu. Su vi koyutnu, ma vi yu'u ron, vi guaa ndee na vi kuu ron, te taa maa rin in ja vi kuta'u ron ja vi koteku ron nikuii nikani. ¹¹Na in oo so'o, te na konini tno'o ka'an Espíritu ia Dios jin ñayiu ka oo veñu'u. Na ñayiu kundee nuu jakue'e, te ma tna'a kai tnundo'o ja kui jichi kuu uu”, kachi ya.

**Tno'o ja kua'an nuu
ñayiu ka skua'a ja ka oo
veñu'u ñuu Pérgamo**

¹²Te suni ni ka'an tuku ya nuu san, te kachi ya:

—Tee tno'o ya'a na ki'in nuu ia jinokuechi nuu Dios ja jito ñayiu ka skua'a veñu'u oo ñuu Pérgamo:

Sua'a ka'an ia nee yuchi kani ndugua ja xeen nduu jioo nuu. ¹³“Ja jini rin ndi'i ja ka sa'a ron, te jini rin ja nuu ka oo ron jian kuu nuu tatnuni Tachi. Su visi ni saa, te ka oo yutnu ron jin tno'o rin, te vini kiuu ni ka ja'ni Antipas, tee ndaa ja ni ndakani tno'o rin ne'u maa ron, te tu ni ka ndayu'u ron ja ka kandija ña ron. Chi ñuu nuu ka oo ron jian kuu ñuu nuu tatnuni Tachi.

¹⁴'Su vini saa, te oo ndee saa tno'o ja ka'an kuechi rin siki ron, chi jian ka oo ron jin sava ñayiu ja tu ka kuini ja vi xndendoi tno'o ni kaxtno'o Balaam, tee ja ni xteku Balac ndee jana'a, ja ni skanakau de ñayiu Israel nuu yika kuechi nuu ni ka jai ja ni ka osokoi nuu chu'chi vi ja ni ka osa'i kuechi ñuyiu jin inka ñayiu. ¹⁵Te suni ka oo ron jin sava ñayiu ja tu ka kuini ja vi xndendoi tno'o ka kaxtno'o ñayiu nicolaíta, te tu jintna'a sa'un ini rin. ¹⁶Yun guaa vi ndatna'u ini, te vi sama ron maa ron, chi nuu tuu, te ñama jaa rin, te jin yuchi kani ja kana yu'u rin kaxin tna'a rin jin. ¹⁷Na in oo so'o, te na konini tno'o ka'an Espiritu ia Dios jin ñayiu ka oo veñu'u. Na ñayiu kundee nuu jakue'e, te kuña'a rin maná ja yiyu'u ja kai. Te suni kuña'a rin in yuu kuijin luluu, te nuu yuu luluu yun kondee in sivi jaa ja vi ni in ñayiu tu na in kuni sivi yun, chi maintno'o maa ñayiu ja ni'i guaa kuni”, sua'a ni ka'an ya.

Tno'o ja kua'an nuu ñayiu ka skua'a ka oo veñu'u ñuu Tiatira

¹⁸Te suni ni ka'an tuku ya nuu san:

—Suni tee tno'o ya'a na ki'in nuu ia jinokuechi nuu Dios ja jito ñayiu ka skua'a veñu'u oo ñuu Tiatira.

Sua'a ka'an Se'e ia Dios, ia kandanda'a nduchi nuu na kuinio yaa ñu'u, te si'in ya, chi vi yeye'e na kuinio kaa kuu bronce ja ni ndua'a vivii. ¹⁹“Ja jini rin ndi'i ja ka sa'a ron, te jini rin ja ka ka'an too tna'a ron, vi ka kandija gua'a ña ron, te ka jinokuechi gua'a ron vi ka jandee ini ron nuu tnundo'o. Te jini rin ja gua'a ka ka sa'a ron vitna, masu nuu ni ka keja'a ron.

²⁰'Su visi ni saa, te oo ndee saa tno'o ja ka'an kuechi rin siki ron, chi ka jandetu ron ja kaxtno'o in ña'a kuu na kuinio Jezabel nuu ñayiu, te ka'an ña ja ña'a ndakani tno'o ia Dios kuu ña, te xnda'u ña ñayiu ka jinokuechi nuu ni, te jaka ña ña ja ka sa'i kuechi ñuyiu jin inka ñayiu vi ka jai ja ni ka soko nuu chu'chi. ²¹Te ni ondetu nuu rin nagua ja na ndatna'u ini ña, su tu kuini ña ja xndoo ña kuechi ñuyiu ja sa'a ña yun.

²²'Yun kuu ja vitna te sa'a rin ja na ki'in ña in kue'e, te kava ña nuu jito, te tetniuu rin in tnundo'o ndeva'a ja vi tna'a ñayiu ka sa'a kuechi ñuyiu jin ña, nuu ja ma vi ndatna'u ini ja vi xndoi tniuu kue'e ni ka kutua'i ja sa'a ña'a yun. ²³Te sa'a rin ja vi kuu ñayiu ka kandija tno'o ka'an ña'a yun. Saa te vi kuni ndi'i ñayiu ka skua'a ja maa rin kuu ia jini ndi'i ndee jajintnuni vi ndee anu ñayiu. Te taa rin nuu in in ron nakuu nakuu nagua ni ka sa'a ron. ²⁴Su maa ron vi sava ka ñayiu ja ka oo jin ron ñuu Tiatira ja tu ka ndikin ron tno'o ni kaxtno'o ña'a

yun, te ni tu ka jini ron nagua ka kuu tno'o ka xnani ñayiu yun ja ka kuu tno'o yiyu'u gua'a nuu Tachi, te ka'an rin ja ma xtavi kuechi ka ña rin jin ron inka tniuu. ²⁵Su vi tava'a gua'a tno'o ni ka kandija ron, guaa ndee kiuu na ndenta rin. ²⁶Te na ñayiu kundee nuu jakue'e, te kosa'a ni tniuu ni jiña'a rin nui ndee kiuu sandi'i, te kuña'a rin tniuu konei ja kotatnuni nuu taka ñuu. ²⁷Te nagua ni chitniuu ña Tata rin ja tatnuni rin, suni saa vi kotatnuni xein nuu taka ñuu, na kuinio in yutnu kaa ja ka kani in kisi ñu'u, te skuechi kueli ña. ²⁸Te suni kuña'a rin kimi ja oo tno'o ne'e nui. ²⁹Na in oo so'o, te na konini tno'o ka'an Espiritu ia Dios jin ñayiu ka oo veñu'u." Sua'a ni ka'an ya.

Tno'o ja kua'an nuu ñayiu ka skua'a ja ka oo veñu'u ñuu Sardis

3 ¹Te suni ni ka'an tuku ya nuu san, te kachi ya:

—Tee tno'o ya'a na ki'in nuu ia jinokuechi nuu Dios ja jito ñayiu ka skua'a veñu'u oo ñuu Sardis: Sua'a ka'an ia neva'a ndi uja espiritu ia Dios vi ndi uja kimi: “Ja jini rin ndi'i ja ka sa'a ron, te suni jini rin ja ka kuu ron na kuinio ndiyi, visi ka tekun tno'o ron ja ka tekun ron. ²Vi kondito te ma vi kusun ini ron, te vi ndeja'a vi koyutnu ron jin joo ka ja ka kandija ron, chi vi ja oo yatni ja naa, chi jini rin ja kuini ka ja kentakuei ron vi sa'a ron nagua kuini maa ia Dios. ³Vi ndaka'an tno'o ja ni ka onini ron, te ni ka janta'u ron, te vi kuantno'o vi ndatna'u ini nuu kuechi ron, te

vi kondito, chi nuu na vi kusun ini ron, te sanaa te kii rin siki ron, te ni ma vi kuni ron na ore kii rin na kuinio in kui'na. ⁴Su visi ni saa, te ka neva'a ron sava ñayiu ñuu Sardis jian ja tu ni ka sa'i yika kuechi, ja kuu na kuinio ja tu ni ka sa'a tnei' sa'uin. Te yun kuu ja vi ndee yayaa sa'un vi kui'nui nuu vi kokakai jin rin, chi ñayiu va'a ka kui nuu rin. ⁵Te na ñayiu kundee nuu jakue'e, te kui'nui sa'un yayaa, te ma xnaa rin sivi nuu liuru nuu ka yoso sivi ñayiu vi koteku nikuii nikani, chi sua'a ndakuantno'o rin jin nuu Tata rin vi nuu ia ka jinokuechi nuu ya. ⁶Na in oo so'o, te na konini tno'o ka'an Espiritu ia Dios jin ñayiu ka oo veñu'u.”

Tno'o ja kua'an nuu ñayiu ka skua'a ja ka oo veñu'u ñuu Filadelfia

⁷Te suni ni ka'an tuku ya nuu san, te kachi ya:

—Tee tno'o ya'a na ki'in nuu ia jinokuechi nuu Dios ja jito ñayiu ka skua'a veñu'u oo ñuu Filadelfia: Sua'a ka'an ia vii, ia ndaa, ia yinda'a ndakaa rey David, ja ndiso ya tniuu ka'nu ja ndakune ya nuu kiukuei ñayiu, te ni in ma kuu ndakasi, te nuu ndakasi ya, te ni in ma kuu ndakune. ⁸“Ja jini rin ndi'i ja ka sa'a ron. Te ya'a ni june rin na kuinio in ye'e ichi nuu ron ja kiukuei ron, te ni in ma kuu ndakasi, chi visi tu inu ndakui gua'a ron, su ni ka jantno'o ron tno'o rin, te tu ni ka tayu'u tno'o ron ja ka kandija ña ron. ⁹Ka oo sava ñayiu ja ka ndututu nuu Tachi ja ka ka'in ja ñayiu judio ja ka oo

jin Dios ka kui, su masu inu ndijai, chi chia inu tno'i. Nuu saa te sa'a rin ja kikuei nuu ron, te vi jinkuiin jiti nuu ja'a ron, nagua ja vi kuni ja kutoo ña rin jin ron. ¹⁰Chi ni ka jantno'o ron tno'o ni tatnuni rin ja ni ka jandee ini ron nuu tnundo'o. Yun kuu ja suni tava'a ña rin jin ron ore kii tnundo'o siki ñayiu ka oo nii ñuyiu, chi koto tnuni ña jin ndi'i ñayiu. ¹¹Te vi tava'a gua'a tno'o ka kandija ron, chi ñama ndenta rin, nagua ja ni in ma ndakindee ja vi kuta'u ron. ¹²Na ñayiu kundee nuu jakue'e, te sa'a rin jin ja kokui na kuinio in si'in ndee ja yituu veñu'u ia Dios maa rin, te ma vi kujioo sa'uin nuu oo ya. Te tee rin sivi ia Dios rin nui vi sivi ñuu ia Dios rin ja kuu Jerusalén jaa ja makuun ndee andivi nuu oo Dios rin, te suni tee rin sivi jaa maa rin nui. ¹³Na in oo so'o, te na konini tno'o ka'an Espíritu ia Dios jin ñayiu ka oo veñu'u."

**Tno'o ja kua'an nuu
ñayiu ka skua'a ja ka oo
veñu'u ñuu Laodicea**

¹⁴Te suni ni ka'an tuku ya nuu san, te kachi ya:

—Tee tno'o ya'a na ki'in nuu ia jinokuechi nuu maa Dios ja jito ñayiu ka skua'a veñu'u oo ñuu Laodicea: Sua'a ka'an ia ka'an “saa na kokuu”, ia kuu testiu ndaa, ja ka'an ya tno'o ndaa, ia xiin ma'ñu sagua ni sa'a ia Dios ndi'i ja oo ñuyiu.

¹⁵“Ja jini rin ndi'i ja ka sa'a ron ja ni masu ja vijin, te ni masu ja i'ni ka kuu ron. ¡Vaa nuu sua'a te ja vijin axi

ja i'ni vi kokuu ron! ¹⁶Su ja siun vi joo i'ni ron vi joo vijin ron, te masu ja vijin ni masu ja i'ni kuu ron, te yun guaa ndujan ña rin jin yu'u rin ja tu jintna'a ini ña rin. ¹⁷Chi kachi ron ja ñayiu kuika kuu ron, chi ni jinkoo va'a ron, te tu nagua ja'ni sa'un ka ña jin ron. Te tu jini ron, su in ja ña kanoo kuu ron vi tu nagua neva'a ron vi kunda'u ndeva'a ron, vi kuaa ron vi kavichi ron. ¹⁸Te yun guaa xteku ña rin jin ron ja nuu maa rin ki'in ron oro ja ni nduvii nuu ñu'u, nagua ja kokuu ron ñayiu kuika ndija. Te suni nuu maa rin ki'in ron sa'un kuijin kui'nu ron, nagua ja ma kokuu kanoo ron ja oo vichi ron. Vi nuu maa rin ki'in ron tatna kee nuu ron, nagua ja kuu kondia'a gua'a ron. ¹⁹Chi kuxeen rin vi tetniuu rin tnundo'o siki ndi'i ñayiu kutoo rin. Nuu saa te vi ni ini ni anu ron vi skunkuu ron tno'o rin, te vi ndatna'u ini nuu jakue'e ka sa'a ron. ²⁰Vi konini gua'a, chi ya'a oo rin ye'e ron, te kana rin. Te nuu ja ndee in ñayiu nini tno'o ka'an rin, te ndakunei ye'i, te kiuu rin ve'i, te kaxini rin jin, te suni kaxini mai jin rin. ²¹Te na ñayiu kundee nuu jakue'e, te kuña'a rin nuu mesa nuu tatnuni rin ja vi konukoi jin rin, nagua ni kundee maa rin nuu jakue'e, te ni ka jinkoo rin jin Tata rin nuu mesa nuu tatnuni ya. ²²Na in oo so'o, te na konini tno'o ka'an Espíritu ia Dios jin ñayiu ka oo veñu'u.”

**Taka ia ka oo andivi
ka chiñu'u nuu ia Dios**

4 ¹Yun te ni skuni ña ia Dios jin san, te ni jini san ja nune in ye'e ichi andivi, te tno'o xtnañu'u ja ni onini san ka'an ya jin san kuu

na kuinio ja nda'i in trompeta, te kachi ya:

—Ne'e, makaa ya'a, te na xne'e rin taka ja kokuu kiuu kua'on sua'a —kachi ya.

²Te vi ore saa ni kendoo san jin jaka'nu maa Espiritu ia Dios, te ni jini san in mesa nuu tatnuni ja oo ndee andivi, te nuu mesa yun nukoo in ia. ³Te yeye'e nuu ia nukoo yun na kuinio in yuu yeye'e ja nani jaspe axi yuu kuakua'a ja nani cornalina. Te mesa nuu tatnuni yun ni jionduu in tikoye'nde ja vi yeye'e na kuinio yuu vii ndeva'a ja nani esmeralda. ⁴Te xiin mesa nuu tatnuni yun, ni jini san ni ka jionduu ña oko kuun ka mesa nuu tatnuni, te nuu mesa yun ka nukoo oko kuun ia ka kuu nija'nu ja ka ni'nu sa'un yayaa, te ka ñu'u xini in corona ja kuu oro. ⁵Te ndee nuu mesa nuu tatnuni yun jandute vi ni'i vi ka'ndi kani tajan, te nuu mesa nuu tatnuni yun ka kai uja iti ja kuu ndi uja espíritu ia Dios.

⁶Te ichi nuu mesa nuu tatnuni ya, oo na kuinio in mar ja ndijin ndia'o na kuinio vidrio, te ma'ñu mesa nuu tatnuni yun vi xiin ka oo kuun ia ka tekua ja vi ka oo chitu nduchi nuu ichi nuu vi ichi yata. ⁷Te ia xtnañu'u ja tekua yun kaa nagua kaa in ndika'a, te ia kuu uu kaa nagua kaa in isndiki, te ia kuu uni jito nagua jito in tee, te ia kuu kuun kaa nagua kaa in ya'a na'nu nuu ndagua ti. ⁸Te ndi kuun ia ka tekua yun ka oo iñu iñu ndijin in in, te ka oo chitu nduchi nuu nii nuu yiki kuñu guaa ndee ichi chii ndijin vi ichi yata, te vini

tu ka jinkuiin nduu vi ñuu ja ka ka'an:

Ja ii, ia ndoo kuu ni, vi Jito'o Dios,
Ja ndakui ndeva'a,
Ja ni oo, vi ia oo vitna, vi ia ndii.

Ka kachi ya.

⁹Te ndi'i ni jichi ja ka ndasa'a ka'nu ña ndi kuun ia ka tekua yun vi ka chiñu'u ña ya vi ka ndakuanta'u ya nuu ia nukoo nuu mesa nuu tatnuni ya ja tekua ya nikuii nikani. ¹⁰Te vi saa ka jinkuiin jiti ndi oko kuun ia ka kuu nija'nu nuu ia nukoo nuu mesa nuu tatnuni ya, te ka chiñu'u ya ia tekua nikuii nikani, te ka sonee ya corona ka ñu'u xini ya nuu mesa nuu tatnuni ya, te ka kachi ya:

¹¹Jito'o san, Dios maa san kuu ni, te kanuu ja kuanta'u ni joo ja ka ndasa'a ka'nu ña san, vi ka chiñu'u ña san vi ndi'i jaka'nu ni, chi maa ni ni sa'a ndi'i ja oo ñuyiu vi andivi, te ndee ja ñu'u ka maa ni, te ka oi vi ni ka kuva'i.

Ni tñii Lelu ia Dios tutu

5 ¹Yun te ni jini san ia nukoo nuu mesa nuu tatnuni ya, te nda'a kua'a ya tñii ya in tutu kani ja ñutuu. Te yoso tno'o nduu jioo nuu tutu yun, te ndesi gua'a jin uja ñuma ja kuu seyu ja yitnuni. ²Te suni ni jini san in ia ndakui ja jinokuechi nuu ia Dios ja kana jaa ya, jikan tno'o ya:
—¿Na in kuu ja kanuu ja ndiso tñiuu ja kuu ka'nde ñuma ja kuu

seyu, te ndakune nuu tutu ya'a?
—kachi ya.

³Su vini andivi ni ñuyiu, te ni ñayiu ni ka ji'i, tu na in ndiso tniuu ja kuu ndakune nuu tutu ya'a ja ka'u. ⁴Te ni jaku ndeva'a san ja tna'u ini san, chi vi ni in tu na in kanuu ja ndiso tniuu ja kuu ndakune nuu tutu yun ja ka'u, te ni ja kondia'a. ⁵Yun te ni ka'an in ia kuu nija'nu yun jin san, te kachi ya:
—Ma kuaku ni, chi oo maa Ndika'a ja kuu tatatno'o Judá, ndikin tata rey David, ja ni kundee ya nuu jakue'e, te ndiso tniuu maa ya ja kuu ka'nde ya ndi uja ñuma ja kuu seyu ja yitnuni nuu tutu, te ndakune ya nuu tutu ya'a —kachi ya nuu san.

⁶Yun te ni jini san ja ma'ñu sagua mesa nuu tatnuni vi nuu ka oo ndi kuun ia ka tekku, ma'ñu ia ka kuu nija'nu yun, nukuiin in Lelu ia Dios ja vi na'a ka nuu ni tuji ja ni ka ja'ni ña jin ti. Te oo uja ndiki vi uja nduchi nuu Lelu yun, ja kuu ndi uja espíritu ia Dios ja ni tetniuu ya nii ñuyiu. ⁷Te ni ja'an Lelu yun, te ni tnii ti tutu ja yoso nda'a ia nukoo nuu mesa nuu tatnuni ya ichi nda'a kua'a ya. ⁸Te nuu ni tnii ti tutu yun, te ni ka jinkuiin jiti ndi kuun ia ka tekku jin ndi oko kuun ia ka kuu nija'nu nuu Lelu yun. Te ndi'i ka nee arpa, vi ka nee ko'o ja ka kuu oro, ja ka ñu'u chitu suja vixin, te suja yun kuu taka tno'o ja ka ndakuatu ñayiu maa ia Dios. ⁹Te ni ka jita ya in yaa jaa, ja ka'an sua'a:

Kanuu maa ni, ja tnii ni tutu ya'a,
te ka'nde ni ñuma ja kuu seyu ja yitnuni tutu ya'a.

Chi ni ka ja'ni ña ñayiu jin ni, te jin niñi ni ni ndaki'in ni ñayiu ndi'i tatatno'o, vi ndi'i nuu sa'an vi ndi'i ñuu, ja vi kokui ñayiu maa ia Dios.

¹⁰Te ni sa'a ni ja vi kokui rey vi sutu nuu maa ia Dios, te vi kotatnuni nuu ñuyiu.

¹¹Yun te ni ndia'a san, te ni jini san ja ka ka'an kua'a ia ka jinokuechi nuu Dios xiin nuu oo mesa tatnuni, nuu ka oo ia ka tekku vi ia ka kuu nija'nu. Te ka oo kua'a ndeva'a ndetnuni ia ka jinokuechi yun. ¹²Te ka kana jaa ya:

Lelu ni tuji ja ni ka ja'ni ña jin ti kuu ya.

Te kanuu ja ni'i ya jaka'nu, jakuika,

jandichi, vi jandakui,
vi jayiñu'u vi jaye'e tajan,
te na vi ka'on ja ia vii ia va'a kuu ya.

Ka kachi ya.

¹³Te seyu ni jini san ja ka ka'an ndi'i ja ni sa'a ia Dios ja ka oo andivi vi nuu ñu'u, vi ñayiu ni ka ji'i, vi ja ka ñu'u nuu ndute mar, vi ndi'i tu'u ka ka'an sua'a:

Nuu ia nukoo nuu mesa ja tatnuni vi nuu Lelu maa ia Dios,

na vi ka'on ja ia vii ia va'a kuu ya,

te na koo jayiñu'u vi jaye'e tajan

vi jaka'nu nuu ya nikuii nikani.

¹⁴Te ndi kuun ia ka tekku yun ka ka'an:

—Saa na kokuu.

Te ni ka jinkuiin jiti ndi oko kuun ia ka kuu nija'nu yun, te ni ka chiñu'u ya ia tekku nikuii nikani.

Ni ja'nde Lelu ia Dios seyu

6 ¹Yun te ni jini san ja ni ja'nde Lelu ia Dios in seyu yun, te ni jini san in ia ne'u ndi kuun ia ka teku ja ka'an ya na kuinio nuu kana tajan, te kachi ya:

—Ne'e, te kondia'a ron.

²Te ni ndia'a san, te ni jini san in kuai kuijin, te ja yoso ti yun yinda'a in kuji. Te ni ni'i in corona ja ku'un xini, chi ni kundee vi kua'an kundee ka.

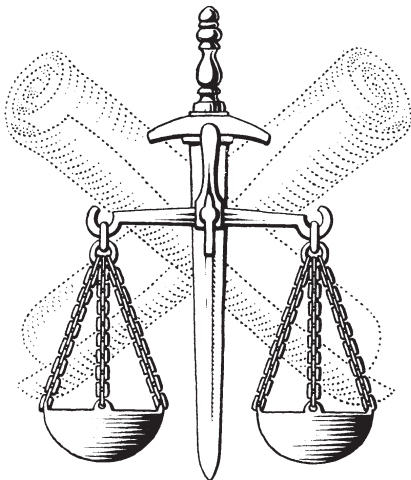
³Te nuu ni ja'nde Lelu yun seyu kuu uu, te ni jini san ka'an ia kuu uu ja teku, te kachi ya:

—Ne'e, te kondia'a ron.

⁴Te ni kee inka kuai kuakua'a, te ja yoso ti yun ni ni'i in jaka'nu ja xnaa tno'o mani ja oo ñuyiu, te sa'a ja vi ndaka'ni tna'a in in maa ñayiu. Te ni ni'i in yuchi kani ndeva'a.

⁵Te nuu ni ja'nde lelu yun seyu kuu uni, te ni jini san ka'an ia kuu uni ja teku, te kachi ya:

—Ne'e, te kondia'a ron.

Ya'a ni okuu yajin liura (6.5)

Te ni jini san in kuai nde'i, te ja yoso ti yun yinda'a in yutnu jatakua'a, chi koo tnama. ⁶Te ni jini san in tno'o ka'an ma'ñu ia ka teku yun, te kachi:

—Invaa ni kilo triu kondee ya'u ja ni'i ñayiu ja satniui in kiuu, te nuu ja cebada guaa uni kilo kondee ya'u ja satniuu ñayiu in kiuu. Su texe'en jin vinu, chi ma sa'a kue'e ron ja junaa —kachi.

⁷Te nuu ni ja'nde Lelu yun seyu kuu kuun, te ni jini san ka'an ia kuu kuun ja teku, te kachi ya:

—Ne'e, te kondia'a ron.

⁸Ni ndia'a san, te ni jini san in kuai ni kuu kuaan kuaan, te ja yoso ti yun nani jakue'e ja ja'ni, te ichi yata ndikin ña ñuu ji'i. Te ni ni'i jaka'nu ja ka'ni in in ndiyi nuu kuun kuun ñayiu jin yuchi kani, jin soko, vi jin kue'e xeen vi jin kiti xeen ja oo ñuyiu.

⁹Te nuu ni ja'nde Lelu yun seyu kuu u'un, te ni jini san ichi chii altar yun ka oo anu ñayiu ni ka ji'i ja ja'a tno'o ia Dios, vi ja ni ka ndakani ndai tno'o ya. ¹⁰Te ni ka kana jaa anu yun, ka jiña'a:

—Jito'o Dios, maa ni kuu ia vii ia ndaa ja skunkuu ni tno'o ka'an ni. ¿Nasaa ka tiempu guaa kondetu ni, te saa sandaa ni ja ja'a san, ja ndaxtenaa ni ñayiu ñuyiu ja ni ka ja'ni ñai jin san? —ka jiña'a'i.

¹¹Te ni ka ni'i sa'un kuijin ja ka ni'nui, te jiña'a ya ja na vi kondatatu ni ndee saa ka tiempu, guaa ndee na vi chitu ñayiu ka skua'a ja ka jinokuechi nuu ya, ja suni vi kuu nagua ni ka ji'i mai.

¹²Te nuu ni ja'nde Lelu yun seyu kuu iñu, te ni jini san ja ni tnaa

xeen ndeva'a. Te ni kuneé nuu nikandii na kuinio sa'un tnuu ka ni'nu ñayiu nuu ji'i ndiyi, te ni ndukua'a nii nuu yoo na kuinio niñi. ¹³Te ni junkuei kimi ka oo andivi ndee nuu ñu'u, nagua junkuei tichi iuu kuii nuu kisi ni'i ndeva'a ña tachi. ¹⁴Te kujioo andivi na kuinio in tutu ka'nu ja ka ndaxtuu, te ndi'i yuku vi ñu'u yichi ja oo ma'ñu ndute mar, ni ka kujioo nuu ni ka oo.

¹⁵Te ni ka yu'u taka rey ka oo ñuyiu, vi ñayiu ka kuu na'nu, ñayiu kuika, vi ñayiu ka tatnuni nuu soldado, ñayiu ka ndanuu, vi ndi'i ñayiu ka jinokuechi, vi ñayiu tu ka jinokuechi, te ni ka tayu'u nui taka kau ve'e vi ne'u kava ka oo nuu yuku. ¹⁶Te ka jiña'i nuu yuku vi nuu kava:

—Junkuei siki rin, te tayu'u ña ron nuu ia nukoo nuu mesa nuu tatnuni, vi nuu Lelu ia Dios ja kiti ini ya siki rin. ¹⁷Chi ni kenta maa kiuu ka'nu ja kua'a ya tñundo'o ndeva'a, te tu na in kuu ja kundee ini ja kotekui —ka kachi ñayiu yun.

Ni jinkondee seyu tnee ciento uu xiko kuun mil ñayiu Israel

7 ¹Yun te nuu ni ya'a yun, te ni jini san kuun ia ka jinokuechi nuu ia Dios ja ka nukuiin ya ndi kuun lado ñuyiu ja ka jinkani ya tachi ja ma junki'i ndi kuun lado, nagua ja ma ki'i sa'un tachi nuu ñu'u ni nuu ndute mar ni nuu yutnu. ²Te suni ni jini san inka ia jinokuechi nuu Dios ja vaji ya ichi nuu kana nikandii. Te yinda'a ya seyu Dios ia teku. Te ni kana jaa ya

nuu ndi kuun ia ka jinokuechi yun ja ni ka ni'i ya jaka'nu ja vi sa'a ya jakue'e nuu ñu'u vi nuu ndute mar.

³Te jiña'a ya:

—Ma vi sa'a ron jakue'e nuu ñu'u, ni nuu ndute mar, te ni nuu yutnu, chi vi kondetu ndee na vi teo seyu tnee ñayiu ka jinokuechi nuu ia Dios mao —jiña'a ya.

⁴Yun te ni jini san ni ka'an ya ja oo ciento uu xiko kuun mil ñayiu ja ka ndee seyu tnei. Te ndi'i ñayiu yun ka kuu tatatno'o Israel. ⁵Chi uxi uu mil ñayiu ka kuu tatatno'o Judá ja ni ka jinkondee seyu tnee, vi uxi uu mil tatatno'o Rubén, vi uxi uu mil tatatno'o Gad. ⁶Uxi uu mil tatatno'o Aser, vi uxi uu mil tatatno'o Neftalí, vi uxi uu mil tatatno'o Manasés. ⁷Uxi uu mil tatatno'o Simeón, vi uxi uu mil tatatno'o Leví, vi uxi uu mil tatatno'o Isacar. ⁸Uxi uu mil tatatno'o Zabulón, vi uxi uu mil tatatno'o José vi uxi uu mil ja ka kuu tatatno'o Benjamín. Ndi'i ñayiu ya'a ka kuu ndikin tata Israel ja ni ka jinkondee seyu tnee.

Kua'a ndeva'a ñayiu ka ni'nu sa'un kuijin

⁹Yun te nuu ni ya'a yun, ni ndia'a san, te ni jini san kua'a ndeva'a ñayiu, ja vini tu na kundee ja ka'u, ndi'i ñayiu ñuu na'nu jin taka tatatno'o, vi ndi'i sa'an ka ka'an ñayiu, vi ñuu kueli ka nukuiin ichi nuu mesa nuu tatnuni maa Dios jin nuu Lelu maa ia Dios. Te ka ni'nui sa'un yayaa vi ka yinda'i in nda'a ñuu. ¹⁰Te ndi'i ka kana jaa, te ka kachi:

Dios mao jin Lelu ya kuu ia skaku ni'nu ña,

te nukoo maa ia Dios nuu mesa
ja tatnuni ya.

Ka kachi.

¹¹Te ndi'i ia ka jinokuechi nuu
Dios ka nukuiin, te ni ka jionduu ya
mesa nuu tatnuni ia Dios jin ia ka
kuu nija'nu vi ndi kuun ia ka tek
yun. Te ni ka chindei ya nuu ya
ndee nuu ñu'u ichi nuu mesa yun,
te ni ka chiñu'u ya ia Dios. ¹²Te ka
jiña'a ya:

Saa na kokuu.

Na koo javii java'a nuu ia Dios
mao vi jaye'e tajan ya vi
jandichi ya.

Te na vi ndakuanta'uo nuu ya,
vi na vi chiñu'o ya,
chi ka'nu kuu ya vi ndakui ya,
te oo ya nikuii nikani.

Saa na kokuu.

Ka kachi ya.

¹³Yun te ni jikan tno'o ña in ia
kuu nija'nu yun, te kachi ya:

—¿Na ñayiu ka kuu ñayiu ka
ni'nu sa'un kuijin yun, te ndenu
vajikuei? —kachi ya.

¹⁴Te jiña'a san:

—Maa ni kuu ja jini, vi Jito'o san
—jiña'a san.

Te kachi ya:

—Ñayiu ya'a ka kuu ñayiu ni ka
ya'a nuu kua'a ndeva'a tnundo'o. Te
ni ka ndakatei sa'un ka ni'nui jin
niñi Lelu, te ni nduyaa vivii.

¹⁵Te yun kuu ja ka oi ichi nuu
mesa nuu tatnuni ia Dios, te nduu
vi ñuu ka jinokuechi nuu veñu'u ya.
Te kokoto ña ia nukoo nuu mesa ja
tatnuni ya ja tu nagua vi ndo'i. ¹⁶Te
ma vi kokokin vi koyichi kai, ni
ma teñu'u ka ña nikandii, ni ma vi
tna'a kai tnundo'o nuu ka'ni. ¹⁷Chi
koto ña maa Lelu Dios, ia oo ma'ñu

nuu oo mesa nuu tatnuni Dios,
nagua jito in ñayiu ndikachi. Te
kondeka ña maa ya jin ja ki'inkuei
nuu kee ndute tek. Te ndasichi
maa ia Dios ndi'i ndute nui —kachi
ia kuu nija'nu yun.

Ni ja'nde Lelu ia Dios seyu kuu uja

8 ¹Te nuu ni ja'nde Lelu yun seyu
kuu uja, te vi na in kuiti ni kuu
andivi ndee sava ore. ²Yun te ni jini
san uja ia ka jinokuechi nuu Dios ja
ka nukuiin ya ichi nuu ia Dios, te ni
ka jiña'a uja trompeta nuu in in ia
yun. ³Yun te ni jino inka ia jinokuechi
nuu Dios, nee ya in ko'o kuu oro,
te ni jinkuiin ya nuu altar. Te ni ka
jiña'a kua'a suja vixin ja saka tna'a ya
jin tno'o ja ka ndakuatu ñayiu maa
ia Dios nuu ya, ja soko ya nuu altar
ja kuu oro, ja oo ichi nuu mesa nuu
tatnuni ia Dios. ⁴Te nuu ko'o ja nee ia
jinokuechi nuu Dios, ni kee ñua'a suja
vixin ja makaa ndee nuu ia Dios, saka
tna'a jin tno'o ja ka ndakuatu ñayiu
maa ia Dios. ⁵Yun te ni ki'in ia yun
ko'o suja yun, te ni tnaa chitu ya ñu'u
tikayi ja oo nuu altar, te ni skunta ya
nuu ñuyiu. Te ni sa'a ja ni kani tajan vi
ni ni'i vi ni jandute vi ni oo ñutnaa.

Ni ka tiuu ia ka jinokuechi nuu Dios trompeta

⁶Yun te ni ka sa'a tua'a ndi uja ia
ka jinokuechi nuu Dios ja vi tiuu
ya ndi uja trompeta. ⁷Te ni xnda'i
ia xtnañu'u yun trompeta ya. Te
ni kuun ñiñi jin ñu'u nuu ñuyiu
saka tna'a jin niñi. Te ni kai in ja
uni parte ñuyiu vi in ja uni parte
yutnu, vi ni ka kai ndi'i yuku kuii.

⁸Yun te ni xnda'i ia kuu uu
trompeta ya. Te ni jini san in ja kaa

na kuinio in yuku ka'nu ja ja'nu ja'nu ñu'u kai, te ni kanakau nuu ndute mar, te in ja uni parte ndute mar ni nduu niñi. ⁹Te ni ka ji'i in ja uni parte kiti ka ñu'u nuu ndute mar, vi ni ka naa in ja uni parte barco ja ka jika nuu ndute mar yun.

¹⁰Yun te ni xnda'i ia kuu uni trompeta ya. Te ni kanakau in kimi ka'nu ndeva'a ichi andivi, te vi ja'nu ja'nu ñu'u na kuinio in ñu'u iti ni kanakau siki in ja uni parte yute vi nuu kee ndute. ¹¹Te kimi yun nani kimi ugua. Te in ja uni parte ndute ni nduu ugua, te kua'a ñayiu ni ka ji'i ja ja'a ndute ni nduu ugua yun.

¹²Yun te ni xnda'i ia kuu kuun trompeta ya. Te ni tivi in ja uni parte nuu nikandii, vi in ja uni parte nuu yoo, vi in ja uni parte nuu kimi, saa te ni kune in ja uni parte nui, te tu ni ye'e ka in ja uni parte nduu vi suni jakuaa.

¹³Saa te ni ndakondia'a san, te ni jini san ja kana jaa in ia jinokuechi nuu Dios, ndagua ya na kuinio ya'a na'nu, ma'ñu saga andivi, te kachi ya:

—Nda'u ni ka ñayiu ñuyiu nuu na vi xnda'i uni ka ia ka jinokuechi nuu Dios trompeta ya, chi ja oo yatni ja vi xta'i ya trompeta —kachi ya.

9 ¹Yun te ni xnda'i ia kuu u'un trompeta ya. Te ni jini san in kimi ja makuun ti ichi andivi, te ni kunjino ti nuu ñuyiu, te ni ni'i kimi yun ndakaa ye'e yau kunu ndeva'a nuu kuu andeya. ²Te ni june kimi yun yu'u yau kunu, te ni jinonta ñua'a na kuinio ñua'a in jitnu ka'nu

ndeva'a. Te ñua'a yun ni sa'a ja ni kune nuu nikandii ja tu ndijin ka. ³Te nuu ñua'a yun ni kekuei tika langosta ja ni ka jitenuu ti nii nuu ñuyiu, te ni jiña'a ya jaka'nu nuu ti ja vi sa'a ti nagua ka sa'a ndilo'lo xeen ja ka oo ñuyiu. ⁴Te ni tatnuni

Ni tetniuu ia Dios tika langosta (9.3)

ya nuu ti ja ma vi sa'a ti jakue'e jin yuku ja oo nuu ñuyiu, ni in ja oo kuii, ni yutnu, chi maa ni ñayiu ja tu ka yitnuni tnei jin seyu maa ia Dios. ⁵Su tu ni jandetu ya ja vi ka'ni ti ñayiu, chi sua'a ni vi kuña'a ti tundo'o xeen nuu u'un yoo, te vi sa'a ti ja vi kojatu vi kojani'ni ñayiu na kuinio nuu tuu ña ndilo'lo. ⁶Te kiuu yun, guaa vi nduku ñayiu ja vi kui, su ma vi ni'i ichi. Te visi na vi ndioo ini ja vi kui, su kujioo jika kue'e ja ja'ni ña, te ma vi kui.

⁷Te tika langosta yun, chi ka ndaa ti na kandaa kuai ja ka oo tua'a ja vi kaxin tna'a. Te xini ti ka ñu'u na kuinio in corona oro, te ka jito ti na ka jito ñayiu. ⁸Te nani ixi xini ti nagua ka ndaa ixi xini ñasi'i, te no'o ti, chi na ka ndaa no'o ndika'a ka ndaa. ⁹Te na kuinio ja ka ni'nu ti sa'un kaa ja ndesi ni'nu nuu yiki kuñu ti. Te nuu ka ndagua ti, te ka ni'i ndijin ti, nagua

ni'i nuu kua'ankuei kua'a kuai ja ka ñuu ti carreta nuu ka jaxin tna'a.

¹⁰Te ndo'o ti, chi na ka ndaa ndo'o ndilo'lo ka ndaa, te suni oo iñu nuu ndo'o ti, te nuu ndo'o ti yun ndiso ti jaka'nu ja sa'a ti jakue'e jin ñayiu nuu u'un yoo. ¹¹Te oo in ja kuu nija'nu nuu tika langosta yun, te suu kuu ja tatnuni nuu andeya, te nani Abadón jin sa'an hebreo, te jin sa'an griego nani Apolión, te jin nduu sivi yun kei ka'an ja xnaa.

¹²Ja ni ya'a tnundo'o xtnañu'u, su ja'ni ka ña uu ka tnundo'o ja kii.

¹³Te ni xnda'i ia kuu iñu trompeta ya. Te ni jini san in tno'o ja ni ka'an ne'u ndi kuun ndiki ja ka nukuiin skina altar kuu oro ja oo nuu maa ia Dios. ¹⁴Te jiña'a tno'o yun nuu ia kuu iñu ja yinda'a trompeta yun:

—Ndajin ndi kuun ia ja ka jinokuechi ja ka nu'ni yu'u yute ka'nu Éufrates jian —jiña'a.

¹⁵Saa te ni ka ndajin ndi kuun ia yun, ja vi ka'ni ya in in nuu uni uni ñayiu ñuyiu, chi ja ka oo tua'a ya ja kitna'a maa ore vi kiuu vi yoo vi kuia ja saa kokuu. ¹⁶Te ni jini so'o san kachi ja oo uu ciento millón soldado ja ka yoso kuai. ¹⁷Saa ni kuu ja ni skuni ña ia Dios jin san, te ni jini san kuai, vi ja ka yoso ti ka ni'nu sa'un kaa kuu jakua'a na kuinio ñu'u, vi ndi'i na kuinio yuu vii nani zafiro vi kuaan na kuinio azufre. Te xini kuai yun, chi vi na ka ndaa xini ndika'a ka ndaa, te yu'u ti kee ñu'u vi ñua'a vi azufre.

¹⁸Te jin uni jakue'e ja kee yu'u kuai yun ni ka ji'i in in nuu uni uni ñayiu, jin ñu'u vi ñua'a vi azufre ja kee yu'u ti yun. ¹⁹Chi jaka'nu kuai

yun oo nuu yu'u ti vi nuu ndo'o ti, chi nagua kaa koo kaa saa ka ndaa ndo'o ti, te ka oo xini ndo'o ti, te jin yun ka sa'a ti jakue'e jin ñayiu.

²⁰Te sava ka ñayiu ja tu ni ka ji'i jin tnundo'o ya'a, te ni tu ka ndatna'u ini ja vi xndoi taka jakue'e ka sa'i. Te ni tu ka xndoi ja ka chiñu'i taka tachi vi ka chiñu'i taka chu'chi ja ni kuva'a jin kaa kuu oro vi plata vi bronce vi yuu vi yutnu. Te chu'chi yun, chi tu kuu vi ka'an, ni tu kuu vi konini, ni tu kuu vi kaka. ²¹Te ni tu ka ndatna'u ini ñayiu yun ja ka ja'ni ndiyi, ni ja ka sa'a tasi, ni ja ka sa'i kuechi ñuyiu, ni ja ka su'i.

Ia jinokuechi nuu Dios yinda'a ya in liuru luluu

10 ¹Yun te ni jini san inka ia ndakui ja jinokuechi nuu Dios ja makuun ya ichi andivi in nuu viko, te ichi xini ya oo in tikoye'nde. Te ye'e nuu ya na kuinio nikandii, te si'in ya, chi vi na kuinio ja kanda'a kuakua'a. ²Te yinda'a ya in liuru luluu ja nune nuu. Te ni jani ya si'in kua'a ya nuu ndute mar, te si'in satni ya nuu ñu'u yichi. ³Yun te ni kana jaa ya na kuinio nuu nda'i in ndika'a. Te nuu sanda'a ja ni kana ya yun ni kana uja tajan. ⁴Te nuu ni kana uja tajan nuu sanda'a yun, ja oo tua'a san ja tee san tno'o yun nuu siun. Su ni onini san in tno'o ja ka'an ichi andivi, te kachi:

—Tava'a maa ron tno'o ja ni ka'an ndi uja tajan yun, te kuun ini maa ron, te ma tee ron —kachi.

⁵Te ia jinokuechi nuu Dios ja ni jini san nukuiin in si'in ya nuu ndute mar,

te inka nuu ñu'u yichi, ni kane'e ya nda'a kua'a ya ichi andivi. ⁶Te ni kee yu'u ya nuu ia tekunikiu ni kani, ia ni sa'a andivi jin ñuyiu vi ndute mar vi ndi'i taka ja oo nui, te ni kachi ya:

—Ja ni kuyatni tiempu ja skunkuu tno'o ni ka'an ia Dios. ⁷Chi nuu na jino kiuu ja ka'an ia kuu uja, te nuu jinkondee ya ja xnda'i ya trompeta ya, saa te skunkuu ia Dios ja sa'a ya nagua yiyu'u, nagua ni ka'an ya nuu tee ka jinokuechi nuu ya ja ni ka ndakani de tno'o ya ndee jana'a.

⁸Te tno'o ja ni onini san ichi andivi, ni ka'an tuku jin san inka jichi, te kachi:

—Kua'an te tnii ron liuru luluu ja nune, nee ia jinokuechi nuu Dios ja nukuiin in si'in nuu ndute mar, te inka nuu ñu'u yichi —kachi.

⁹Te ni ja'an san nuu oo ya, te ni jikan san ja na taa ya liuru luluu yun. Te kachi ya:

—Tnii te kaa ron. Te ini yu'u ron, chi kuni vixin ron na kuinio nduxi, su nuu kunjino chii ron, te kuu ugua —kachi ya.

¹⁰Yun te ni tnii san liuru luluu nee ia yun, te ni jaa san. Te vixin ni kuu ini yu'u san na kuinio nduxi, su nuu ni ndi'i ni jaa san, te ni kuu ugua nuu ni kunjino chii san. ¹¹Te kachi ya nuu san:

—Nini kuu ja ki'in tuku ron, te ndakani ron tno'o ia Dios naxa kokuu siki kua'a ñayiu ñuu kueli vi ñuu na'nu vi taka sa'an ja ka ka'an ñayiu vi nuu tee ka tatnuni —kachi ya.

Tetniuu ia Dios uu testiu

11 ¹Yun te ni taa ya in ndoo ja kaa na kaa in yutnu chikua'a, te kachi ya:

—Ndakoo te chikua'a ron veñu'u ia Dios vi nuu ka soko, te ka'u ron nasaa ñayiu ka oo yun ja ka chiñu'u ya. ²Su ma chikua'a ron ñu'u ja oo ichi nuu veñu'u, chi ja ni jiña'a ia Dios nuu ñayiu sava ka tatatno'o, te sui guaa vi sa'a jakue'e ñuu ii Jerusalén ya'a nuu uu xiko uu yoo. ³Te tetniuu rin uu testiu rin ja vi ndakani tno'o rin nuu in mil uu ciento uni xiko kiuu. Te vi kui'nu de sa'un ndayi ja ka tna'u ini de —kachi ya.

⁴Te nduu testiu ya'a ka kuu nduu yutnu olivo vi nduu kaneleru ja ka nukuiin nuu ia Dios kuu Jito'o ñuyiu ya'a. ⁵Te nuu ja na in kuini ja sa'a ña jakue'e jin nduu testiu ya'a, te kee ñu'u yu'u ndi nduu de, te teñu'u ndi'i ña jin na in ka'an u'u ña jin de. Saa te nani kuu ja ka kuini ja vi sa'a ña jakue'e jin de vi kuu. ⁶Te testiu ya'a, chi ka neva'a de jaka'nu ja vi kasi de andivi nagua ja ma kuun ka sau kiuu vi kaka nuu de ja vi ndakani de tno'o ia Dios. Te suni ka neva'a de jaka'nu ja vi sama de ndute ja nduu de niñi. Te suni ja vi tetniuu de tundo'o nuu ñuyiu jin ndi'i ni nuu kue'e, nasaa ni jichi ka kuini maa de. ⁷Te nuu na vi xndi'i de ja vi ndakani de tno'o ia Dios, te kee in ja kaa na kuinio in kiti xeen ja kana nuu yau kunu yun. Te vi kaxin tna'a jin de, te kundee ka'ni ña jin de. ⁸Te vi konduei yiki kuñu nduu de nuu ya'u ñuu ka'nu yun, nuu ni ka jatakaa Jito'o yika cruz. Te ñuu yun kuu na kuinio ñuu Sodoma vi Egipto. ⁹Te ñayiu ka oo ñuu na'nu vi ñuu kueli, ndi'i tatatno'o vi taka sa'an ja ka

ka'in, vi kuni ja vi konduei yiki kuñu nduu ndiyi yun nuu uni kiiu yosava, te ma vi kuandetui ja vi jinkoyu'u. ¹⁰Te vi kusii ini ndeva'a ñayiu nii ñuyiu ja siun ni ka ji'i nduu de, te vi sa'i in viko nuu vi skuta'u tna'i, chi nduu tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ya'a ni ka jiña'a ndeva'a de tundo'o nuu ñayiu ñuyiu. ¹¹Su nuu ni ya'a nuu uni kiiu yosava, te ni ndakuña'a Dios ja ka jichi ka kanda de. Te ni ndontakuei de, ni ka nukuiin de. Te ni ka yu'u ndeva'a ndi'i ñayiu ni ka jini ja ni ka ndateku de. ¹²Yun te ni ka onini nduu testiu yun ja ni kana jaa in tno'o ichi andivi, te jiña'a:

—Mananakuei ndee ya'a.

Te ni ka jini ñayiu ka ka'an u'u ña jin de ja mandakuei de ndee andivi in nuu viko.

¹³Te vi ore saa ni tnaa xeen ndeva'a, te ni kuei in ja uxi parte ñuu ka'nu yun, te ni ka ji'i uja mil ñayiu ja ja'a ñutnaa yun. Te ni ka yu'u ndeva'a sava ka ñayiu ka teku yun, te ni ka chiñu'i ia Dios oo ndee andivi.

¹⁴Ja ni ya'a tundo'o kuu uu, su yituu yatni tundo'o kuu uni vaji.

Ni nda'i trompeta kuu uja

¹⁵Yun te ni xnda'i ia kuu uja trompeta ya. Te ni ka ka'an jaa ichi andivi, te ka kachi:

Ndi'i ñuu nuu ni ka otatnuni ñayiu ñuyiu,
ndaya'a nda'a maa Jito'o Dios jin Kristu, ia ni tetniuu ya.
Te maa ya guaa kotatnuni nikuii nikani.

Ka kachi.

¹⁶Te ndi oko kuun tee nija'nu ja ka nukoo de nuu mesa de nuu oo ia

Dios, ni ka junkuiin jiti de vi ndee ni ka kunjino tnee de nuu ñu'u, te ni ka chiñu'u de ya, ¹⁷te ka jiña'a de:

Ka ndakuanta'u san nuu ni, vi Jito'o san ja kuu ni ia Dios ndakui ndeva'a,
ja ndi'i ni ja kuu ja sa'a ni.
Chi maintno'o maa ni kuu ia Dios vitna vi kuu ni ia Dios ndee ama ka vi ia Dios ja vaji.
Chi ni keja'a ni jantniuu ni jaka'nu ni, ja jinkondee ni kotatnuni ni.

¹⁸Te ni ka kiti ini ñayiu taka ñuu nuu ni,
su vitna te ni kenta kiiu ja kiti ini ni nuu ñayiu ka sa'a jakue'e,
vi ja sandaa ni kuechi ñayiu ni ka ji'i,
te kuña'a ni ja vi kuta'u tee ni ka jinokuechi nuu ni ja ni ka ndakani tno'o ni,
vi ñayiu maa ni ja ka sa'a vii ka sa'a va'a, vi ñayiu ka chiñu'u sivi ni,
a kuu ñayiu na'nu axi ñayiu kueli, te xnaa ni ñayiu ka sa'a jakue'e nuu ñuyiu.

Ka kachi de.

¹⁹Yun te ni ndanune ye'e veñu'u ia Dios ja oo andivi, te ni jini san katuu jatnu tratu ia Dios ini veñu'u yun. Te ni jandute vi ni ka kana vi ni kani tajan, te ni tnaa xeen ndeva'a vi ni kuun ndeva'a ñiñi.

Ni kenta in ñasi'i jin in koo ka'nu ja kuu Tachi

12 ¹Yun te ni jini san in seña ka'nu ndeva'a ichi andivi: in ñasi'i ja ñusuku ña nikandii na kuinio sa'un ña, te ichi nuu ja'a ña

oo yoo, te ñu'u in corona xini ña ja ndee uxi uu kimi. ²Te ñu'u lulu ña. Te kana nda'i ña ja ja'nde chii ña vi jatu jani'ni ña ja kaku lulu ña. ³Yun te ni jini tuku san inka seña ichi andivi: ni kenta in koo kua'a ka'nu ndeva'a, te oo uja xini ti, te uxi ndiki ti, te ndi uja xini ti ka ñu'u in in corona. ⁴Te jin ndo'o ti ni xtañuu ti in ja uni parte kimi ka oo andivi, te ni skunkuei ti ndee nuu ñuyiu. Te ni jinkuiin ti ichi nuu ña'a kaku lulu yun, nagua ja nuu na kakui, te koko ña ti jin. ⁵Te ni skaku ña in seyii ña, te suchi yun kuu ja kotatnuni xein nuu ndi'i ñuu. Su ni ka ndakindee seyii ña, te kuano'i ndee nuu oo ia Dios vi nuu oo mesa nuu tatnuni ya. ⁶Te ni jino yu'u ña'a yun kua'an ña guaa ndee nuu ñu'u te'a, nuu oo in nuu ni sava'a ia Dios, nagua ja yun koskaa ña ya nuu mil uu ciento uni xiko kiuu.

⁷Yun te ni ka jaxin tna'a ndeva'a andivi, chi ni ka ndakoo Miguel, ia kuu ka'nu, jin sava ka ia ka jinokuechi nuu Dios, te ni ka jaxin tna'a ya jin koo ka'nu. Te koo yun, chi ni ka ndachituu tna'a ti jin sava ka ja ka jinokuechi nuu ti, te ni ka jaxin tna'a ti jin ya. ⁸Su tu ni ka kundee koo yun, te ni tu ni kuu ka ndenu vi koo ti andivi. ⁹Saa ni kuu ja ni ka skunu ña ya jin koo ka'nu yun, ja kuu ti koo oo ndee ja nana'a, ja nani ti Tachi, ja suni kuu Satanás, te maa ti kuu ja xnda'u ñayiu nii ñuyiu. Te ni kene'e ña ya jin ti vi ndi'i ja ka jinokuechi nuu ti, te ni tnaa ña ya jin ti ndee nuu ñuyiu. ¹⁰Yun te ni onini san in tno'o ja ni kana jaa ichi andivi, te kachi:

Vitna te ni kenta kiuu ja skaku ni'nu ña ia Dios jion, vi ja xne'e ya jaka'nu ya jin ja tatnuni ya, vi ja ndiso tniuu Kristu, ia ni tetniuu ya.

Chi ni kene'e ya ja ni oka'an kuechi siki taka ñanio, chi nduu vi ñuu ni oka'an kuechi nuu ia Dios mao.

¹¹Su ni ka kundee ñanio siki Tachi yun jin ma'ñu sagua niñi Lelu ia Dios

vi jin tno'o ia Dios ja ni ka ndakani de, chi tu ni ka yu'u de ja vi skunaa de maa de, chi saa sua'a ni ka oo anu de ja vi kuu de ja ja'a tno'o ya.

¹²Yun guaa na koo jasio ini andivi te roon ja ka oo ron andivi, vi kokuu sii ndeva'a ini ron. Su nda'u ni ka roon ja ka oo ron ñuyiu vi nuu ndute mar, chi kiti ndeva'a ini Tachi majaa nuu ka oo ron, chi ja jini ja ndee saa ni ka tiempu kendoo ja sa'a jakue'e.

Kachi tno'o yun.

¹³Te nuu ni jini koo ka'nu yun ja ni ka kene'e ña jin ti kua'an ti nuu ñuyiu, te ni sondikin ña ti jin ña'a ni skaku seyii yun. ¹⁴Su ni jiña'a uu ndijin ya'a na'nu nuu ña'a yun, nagua ja kuu ndagua ña ki'in ña in nuu oo tua'a ja koo ña nuu ñu'u te'a. Saa te kuu jika ña nuu oo koo ka'nu yun, te yun koni'i ña ja kokaa ña uni kuia yosava. ¹⁵Te ni ndujan koo yun ndute na kuinio in yute ja kua'an nuu oo ña, nagua ja xneni ña ndute yun jin ña. ¹⁶Su ni chituu

ña ñu'u jin ña yun, chi ni nune nuu ñu'u yun, te ni ti'vi ndute yute ja ni kee yu'u koo ka'nu yun. ¹⁷Yun te ni kiti ndeva'a ini koo ka'nu yun nuu ña. Te kua'an ti ja kaxin tna'a ti jin sava ka ñayiu ka kuu tatatno'o ña, ñayiu ka jantno'o tno'o ni tatnuni ia Dios vi ka ndakani tno'o Jesukristu.

Ni ka jinonta uu kiti xeen

13 ¹Yun te ni jinkuiin san nuu ñuti yu'u ndute mar. Te ni jini san ni jinonta in kiti xeen nuu ndute yun, te oo uja xini ti vi uxi ndiki ti, te ndi uxi ndiki ti ka ñu'u corona, te nuu ndi uja xini ti ndee in sivi ja kane'e jin ia Dios. ²Te kiti xeen ja ni jini san yun kaa ti na kaa in yi'i, te nda'a ti kaa na kaa nda'a oso, te yu'u ti kaa na kaa yu'u ndika'a. Te ni jiña'a koo yun jaka'nu ti vi nuu mesa nuu tatnuni ti vi tniuu ka'nu ja konee kiti xeen yun. ³Te ni jini san ja ni tnakue'e in xini ti, te na tno'o ja vija ni kuyatni ja kuu ti, su ni nduva'a xini ti. Te ni ka sa'u kuii ini ñayiu nii ñuyiu nuu ni ka jini ja ni nduva'a ti, te ni ka jata ndikin ñai jin ti. ⁴Te ni ka chiñu'i koo ka'nu yun, chi ni jiña'a ti tniuu ka'nu ja nee ti nuu kiti xeen yun, te suni ni ka chiñu'i kiti xeen yun, te ka jiña'i:

—Tu na in kintna'a inuu jin kiti xeen ya'a, ni tu na in kundee ja kaxin tna'a jin ti —ka kachi.

⁵Te suni ni jandetu ia Dios ja ka'an teyii ti, vi ja kane'e ti jin ya. Te ni ni'i ti jaka'nu ja kotatnuni maa ti nuu uu xiko uu yoo. ⁶Te saa ni sa'a ti, chi ni kane'e ti siki ia Dios, vi ni kane'e ti siki sivi ya, vi

siki nuu oo ndia'a ya, vi siki ndi'i ia ka oo andivi. ⁷Te suni ni jandetu ia Dios ja kaxin tna'a ti jin ñayiu maa ya, te kundee ti nui. Te suni ni ni'i ti tniuu ka'nu ja kotatnuni ti nuu ñayiu ndi'i ni tatatno'o vi ñuu na'nu vi ñuu kueli vi ndi'i nuu sa'an. ⁸Te ndi'i ñayiu ñuyiu ni ka chiñu'u kiti xeen yun, ñayiu ja tu ka yoso sivi ndee kiuu xtnañu'u nuu ni jinkoo ñuyiu nuu liuru teku ja neva'a Lelu ia Dios, ia ni jati niñi ja ni ji'i ya nuu cruz. ⁹Te na ñayiu oo so'o, te na konini.

¹⁰Na ñayiu oo ja ki'in vekaa te vekaa ki'in.

Te na ñayiu oo ja kuu jin yuchi kani,

te jin yuchi kani vi ka'ni ña jin. Yun kuu ja ñayiu ka oo jin maa ia Dios, chi kuini ja vi kuandee ini, te vi kandija gual'i.

¹¹Yun te ni jini san inka kiti xeen ja ni jinonta ti nuu ñu'u. Te oo uu ndiki ti, te na kaa ndiki lelu kaa ndiki ti, su ka'an ti na kuinio in koo ka'nu. ¹²Te suni tatnuni ti ndi'i nagua tatnuni kiti xtnañu'u yun jin nuu maa ti. Te sa'a ti ja vi chiñu'u ña ñayiu ñuyiu jin kiti xtnañu'u yun, kiti ni tnakue'e xini ja vi ja yatni ja kuu ti, te ni nduva'a ti.

¹³Te suni sa'a ti taka tniuu na'nu ja vi ndee sa'a ti ja kai ñu'u andivi, te makuun ichi nuu ñuyiu jin nuu ndi'i ñayiu. ¹⁴Te jin tniuu na'nu ja ni kuu sa'a ti jin nuu kiti xtnañu'u yun, te ni xnda'u ti ñayiu ñuyiu. Te ni tatnuni ti ja vi sa'a ñayiu in chu'chi, nagua kaa maa kiti xtnañu'u ja ni tnakue'e xini ti jin yuchi kani, ja vi ja yatni ja kuu ti, te ni nduva'a ti. ¹⁵Te ni ni'i kiti kuu

uu yun in jaka'nu ja kuu kuña'a ti ja tekú chu'chi ja kaa nagua kaa kiti xtnañu'u yun, nagua ja saa, te kuu ka'an chu'chi yun, te tatnuni ja vi ka'ni ña jin ñayiu tu ka kuini ja vi chiñu'u ña jin. ¹⁶Te suni sa'a kiti kuu uu yun ja ndi'i ñayiu na'nu vi ñayiu kueli, vi ñayiu kuika vi ñayiu nda'u, ñayiu jinokuechi vi ñayiu tu jinokuechi, ja vi jinkondee in tnuni nda'a kua'i axi tnei. ¹⁷Te ni in ñayiu ma kuu kuaan axi xiko nuu ja tu na tnuni ndiso'i axi sivi maa kiti xeen yun a número sivi ti.

¹⁸Ya'a kuu nuu vi ndukuo tno'o ndichi, te na ñayiu jinkui'nu ini, te na ka'ui número kiti xeen ya'a, chi número in ñayiu ñuyiu kuu. Te número ya'a kuu iñu ciento uni xiko iñu.

Lelu ia Dios jin ñayiu ni ndakaji ya

14 ¹Yun te ni ndakoto san, te ni jini san ja nukuiin Lelu ia Dios nuu yuku Sión, ka oo ya jin in ciento kuun xiko kuun mil ñayiu, te tnei ka ndee sivi maa ya vi sivi maa Tata ya, ia kuu Dios. ²Te ni onini san ja jiso ndeva'a ichi andivi na jiso nuu kuei ni'nu ndute axi na jiso kuei nuu kani tajan. Te ja jita yun ni jini san na kuinio nuu ka tee kua'a ñayiu arpa. ³Te ka jita in yaa jaa ichi nuu mesa nuu tatnuni ia Dios, nuu ka oo ndi kuun ia ka tekú jin ndi oko kuun tee nija'nu. Te ni in ñayiu tu na in kutua'a yaa yun, chi maa ni ciento uu xiko kuun mil ñayiu ni ndatau ya nuu ñuyiu. ⁴Te suchi ya'a ka kuu suchi tu ni ka nitna'a sa'un jin ñasi'i, chi ka oo ndutui. Te suchi

ya'a ka kuu suchi ka ndikin ña jin Lelu ia Dios ndeni nuu ni kuu ja kua'an ya. Te suchi ya'a ka kuu suchi ni ka kaku ni'nu ne'u teyii. Te mai ka kuu na kuinio in jaxtnañu'u ja kee nuu ñunde'i ja ni ka soko nuu ia Dios vi nuu Lelu ya. ⁵Te tu sa'un na tno'o tno'o ni ka ka'in, chi ka oo vii ka oo ndoi nuu ka oi nuu tatnuni ia Dios.

Tno'o ja ni ka ka'an uni ia ka jinokuechi nuu Dios

⁶Yun te ni jini san inka ia jinokuechi nuu Dios ja ndagua ya ma'ñu sagua andivi. Te nee ya tno'o va'a ia Dios ja oo nikuii nikani, ja kaxtno'o ya nuu ñayiu ñuyiu, ndi'i ñayiu ñuu na'nu vi ñuu kueli, ndi'i nuu tatatno'o vi ndi'i nuu sa'an. ⁷Te kana jaa ya:

—Vi koyu'u ni'nu ia Dios, te vi ndasa'a ka'nu ron ya, chi ja ni jino kiuu ja sandaa ya kuechi. Vi chiñu'u ia ni sa'a andivi vi ñuyiu, ndute mar, vi taka nuu kee ndute —kachi ya.

⁸Yun te ni kenta inka ia jinokuechi nuu Dios vaji, te kachi ya:

—Ja ni jinokau ñuu ka'nu Babilonia, chi suu ni sa'a ja ni junkuei ñayiu taka ñuu ja ka sa'i jane'e jayichi ja kuu kuechi ñuyiu —kachi ya.

⁹Yun te ni kenta inka ia kuu uni, te suni ni kana jaa ya:

—Nuu ja ndee ñayiu chiñu'u kiti xeen yun vi chu'chi ja ni ka ndane'e nagua kaa ti, te kuandetui ja kondee tnuni ti tnei axi nda'i, ¹⁰nuu saa te kiti ndeva'a ini ia Dios nuu ñayiu yun, te ma kuaka'nu

ini ya, chi tnaa ña ya nuu ñu'u ja kai jin azufre, te yun kokai kojijin jin nuu ia ka jinokuechi nuu Dios vi Lelu ya. ¹¹Te nikuii nikani ni kokana ñua'a nuu vi koi ja vi kotna'i tundo'o yun. Te ni tno'o nduu ni tno'o jakuaa, ma vi kondatatu ñayiu ni ka chiñu'u kiti xeen yun vi chu'chi ja ni ka ndane'e nagua kaa ti, axi ñayiu ni ka janta'u tnuni sivi ti.

¹²Te yun guaa na vi kuandee ini ñayiu maa ia Dios ja ka jantno'i tno'o ni tatnuni ya vi ka kandijai Jesús.

¹³Yun te ni onini san in tno'o ichi andivi ja kachi nuu san:

—Tee tno'o ya'a: “Na ta'u na ndetu ñayiu ka oo jin Jito'o ja vi kui ndee vitna jin kiuu kua'on” kachi.

Te ni ka'an Espíritu ia Dios: “Janjaan. Vi ndatatui jin tniuu ni ka osa'i, chi ndi'i tniuu gua'a ni ka osa'i ndeka ña jin ja ki'inkuei”.

Ni ndaxtutu ya ñayiu ñuyiu

¹⁴Yun te ni ndakoto san, te ni jini san in viko kuijin. Te nuu viko yun nukoo in ia kaa na kaa Se'e Teyii, te ñu'u in corona oro xini ya, te nee ya in jos xeen. ¹⁵Te ini veñu'u yun ni kee inka ia jinokuechi nuu Dios, te ni kana jaa ya nuu ia nukoo nuu viko yun:

—Kene'e jos ron, te ndaxtutu ron ñayiu ñuyiu. Chi ja ni jino kiuu ja vi ndututui nagua ndo'o jin triu nuu ni kuaan, te ni jino kiuu ja te'nde —jiña'a ya.

¹⁶Saa te ni ndaxtutu ia nukoo nuu viko yun ñayiu, nagua kuu nuu te'nde triu jin jos.

¹⁷Yun te ni kee inka ia jinokuechi nuu Dios ini veñu'u oo andivi, te yinda'a ya in yuchi tikanchu.

¹⁸Te nuu altar yun ni kee inka ia jinokuechi nuu Dios, ia ndiso tniuu siki ñu'u, te ni kana jaa ya nuu ia yinda'a yuchi tikanchu yun, te jiña'a ya:

—Kene'e yuchi ron jian, te ndaxtutu ron ñayiu ñuyiu, nagua kuu nuu te'nde uva, chi ja ni ka jichi uva yun —jiña'a ya.

¹⁹Yun te ni sia'a ia yun yuchi ya nuu ñuyiu, te ni ndaxtutu ya ñayiu, nagua kuu nuu te'nde uva, te ni tnaa ña ya in nuu jitnu, nagua ka sa'a jin uva ja ka tnaa ti in nuu ka ju'ni nduxi ti, te jin yun kei ja kiti ndeva'a ini ia Dios jin ñayiu yun.

²⁰Te ndee yu'u ñuu yun ni tnaa ya ñayiu yun, te ni jain ni'nu ya, te ni jika niñi na kuinio nduxi uva. Te ni jinonta guaa ndee nuu oo kaa ja yil'i yu'u kuai, te ni jika guaa ndee uni ciento kilómetro.

Uja ia ka jinokuechi nuu Dios ni ka tetniuu uja tundo'o

15 ¹Yun te ni jini san inka tniuu ka'nu in ja vi sa'u kuii inio ichi andivi. Ni jini san uja ia ka jinokuechi nuu Dios ja ka ndiso tniuu ya ja vi tetniuu ya uja nuu kue'e ja kokuu tundo'o sandi'i ni ka. Chi jin yun te jino ja kiti ini ia Dios.

²Te suni ni jini san in ja kaa na kaa ndute mar ja kuu vidrio ja ni saka tna'a jin ñu'u. Te yu'u mar vidrio yun ka nukuiin ñayiu ni ka kundee ni ka kuu nija'nu siki kiti xeen vi siki chu'chi ja ni ka ndane'e nagua kaa ti, vi ja tu ni ka jandetui

ja vi jinkitnuni jin número sivi ti. Te ka nei arpa ja ni jiña'a ia Dios nui. ³Te ka jitai yaa ni tau Moisés, tee ni ojinokuechi nuu ia Dios, vi yaa Lelu maa Dios ja ka'an sua'a:

Ka'nu vi vii ndeva'a tniuu sa'a ni,

vi Jito'o Dios, ja kuu ni ia ndakui ndeva'a,

te ndi'i ni ja kuu sa'a ni, te ka oo ndaa ka oo ndija ichi ni ja kuu ni Rey taka ñuu.

⁴Te tu na in oo ja ma koyu'u ni'nu ña jin ni,

vi ja ma sa'a ka'nu sivi ni, vi Jito'o san.

Chi maintno'o maa ni kuu ia ii, te kikuei ñayiu ndi'i ñuu, te vi chiñu'u ñai jin ni,

chi ja ni ka jini ja sa'a ndaa ni taka tniuu.

Kachi yaa ka jitai.

⁵Te nuu ni ya'a yun, te ni ndakondia'a san, te ni jini san ja ni ndanune ve'e ii oo veñu'u nuu ni sa'a ia Dios tratu jin ñayiu ja oo andivi. ⁶Te ini veñu'u yun ni kekuei uja ia ka jinokuechi nuu Dios ja ka ndiso tniuu ya ja vi tetniuu ya uja nuu kue'e. Te ka ni'nu ya sa'u kuijin vii ndeva'a ja vi ye'e tajan, te ka nu'ni chii ya in sinchu ja kuu oro ja vi jinonta ndee ndika ya. ⁷Te in ia ne'u ndi kuun ia ka tekun yun ni jiña'a ya in in vasu nuu ndi uja ia ka jinokuechi nuu Dios. Te nuu vasu yun ñu'u chitu jakiti ini ndeva'a ia Dios, ia tekun nikuii nikani. ⁸Te ni chitu ñua'a ini veñu'u yun ja ye'e tajan ia Dios jin jaka'nu ya. Te ni in, tu na in kuu ja kiuu ini veñu'u, guaa ndee na ndi'i na ya'a ndi uja tundo'o ja vi

tetniuu ndi uja ia ka jinokuechi nuu Dios.

Uja vasu nuu ñu'u jakiti ini ia Dios

16 ¹Yun te ni onini san ndee ini veñu'u ja ni kana jaa nuu ndi uja ia ka jinokuechi nuu Dios, te jiña'a:

—Kua'ankuei nuu ñuyiu, te vi koso ron ndi uja vasu nuu ñu'u ja kiti ini ia Dios —jiña'a.

²Yun te ni ja'an ia xtnañu'u, te ni joso ya ja ñu'u nuu vasu ya nuu ñuyiu. Te ndi'i ñayiu ja ka ndiso tnuuni kiti xeen vi ni ka chiñu'i ja ni ka ndane'e nagua kaa ti, ni ki'in ña in kue'e ndi'yi xeen ja jatu ndeva'a.

³Yun te ni ja'an ia kuu uu, te ni joso ya ja ñu'u nuu vasu ya nuu ndute mar, te ni nduu mar yun niñi, na kuinio nuu ni ka ja'ni ndiyi, te ni ka ji'i ndi'i kiti ka ñu'u nuu ndute mar. ⁴Yun te ni ja'an ia kuu uni, te ni joso ya ja ñu'u nuu vasu ya taka yute vi nuu kee ndute, te ni ka nduu de niñi. ⁵Yun te ni jini san ja ni ka'an ia jinokuechi nuu Dios ja ndiso tniuu ya siki ndute, te jiña'a ya:

Ia ndaa kuu maa ni, vi Jito'o san,

ja ni okuu ni vi kuu ni ia ii, ja sua'a sandaa ni kuechi ñayiu,

⁶chi ni ka jati niñi ñayiu vii maa ni,

vi ñayiu ni ka ndakani tno'o ni ndee jana'a.

Te suni ni ndasko'o ni jin niñi, chi kanuu ja saa vi ndo'i.

Jiña'a ya.

⁷Te suni ni onini san ni ka'an ndee nuu altar, te jiña'a:

—Jandaa ndija, vi Jito'o Dios, ja maa ni kuu ia ndakui ja ndi'i ni ja kuu ja sa'a ni, chi sa'a ndaa ndija ni nuu sandaa ni kuechi —jiña'a.

⁸Yun te ni ja'an ia kuu kuun, te ni joso ya ja ñu'u nuu vasu ya nuu nikandii, te ni nduu i'ni xeen nda'la nikandii ja ni teñu'u ña jin ñayiu.

⁹Te ndi'i ñayiu ni ka kai jin ja i'ni xeen yun. Su visi ni saa, te tu ni ka ndatna'u ini, te ni tu ni ka sa'la ka'nu ñai jin ya, chi saa sua'a ni ka kane'i jin sivi ia Dios, ja neva'a ya jaka'nu siki jakue'e ya'a.

¹⁰Yun te ni ja'an ia kuu u'un, te ni joso ya ja ñu'u nuu vasu ya nuu tatnuni kiti xeen yun, te ni kunee nii nuu tatnuni ti. Te vi sua'a ka ndakayi'i ñayiu yai ja ka jatu ndeva'i. ¹¹Su visi ni saa, te tu ni ka ndatna'u ini ja vi xndoi taka jakue'e ka sa'i, chi saa sua'a ka kane'i siki ia Dios oo ndee andivi, ja ja'a ja ka jatu ndeva'i vi ja ka ku'i kue'e ndi'yi.

¹²Yun te ni ja'an ia kuu iñu, te ni joso ya ja ñu'u nuu vasu ya nii yute ka'nu Éufrates, te ni yichi ndute yute yun, nagua ja na nune ichi kikuei rey ja vajikuei ichi nuu kana nikandii. ¹³Te ni jini san ja yu'u koo ka'nu vi yu'u kiti xeen vi yu'u tee ndakani tno'o tno'o, ni kekuei uni espíritu kue'e ja kaa na kaa sa'gua. ¹⁴Te sa'gua yun ka kuu espíritu tachi ja ka sa'a tniuu na'nu, te ni kekuei kua'ankuei ja vi ndaxtutu ndi'i rey ja ka tatnuni nii ñuyiu, nagua ja vi kaxin tna'a jin Dios kiuu ka'nu maa ya, ja kuu ya ia ndakui ja ndi'i ni ja kuu ja sa'a ya.

¹⁵Te ni kachi Jito'o:

—Vi kuun ini gua'a, chi sanaa ni te ndenta rin na kuinio in kui'na. Te na ta'u na ndetu ñayiu tu kixin ini vi ni'nui sa'uin, nagua ja ma kokaka vichi ja tna'i ja kanoo nuu ñayiu —kachi ya.

¹⁶Te ni ka ndaxtutu tachi yun ndi'i rey, in nuu nani Armagedón jin sa'an hebreo.

¹⁷Yun te ni ja'an ia kuu uja, te ni joso ya ja ñu'u nuu vasu ya nuu tachi kuiñi. Te ni jini san ja ndee ini veñu'u andivi nuu tatnuni ia Dios ni kee in tno'o ja kana jaa:

—Ja ni jino maa kiuu —kachi.

¹⁸Yun te ni jandute, te vi ni'i kuiti kani tajan, te ni tnaa xeen ndeva'a, ja vi tu sa'un na in kiuu kii ñutnaa xeen ndeva'a yun, ndee nuu ni ka jinkoo ñayiu ñuyiu saa nagua ni tnaa yun. ¹⁹Yun te ni te'nde maa ñuu ka'nu ja ni kuu siin uni kua'a, te ni junkuei ndi'i ñuu ja ka oo ñuyiu. Saa te ni ndaka'an ia Dios maa ñuu ka'nu Babilonia, te ni tetniuu ya tnundo'o ndeva'a ja ni ka tna'i, chi ni kiti ndeva'a ini ya siki yika kuechi ja ka sa'i yun. ²⁰Te ni ka naa ndi'i ñuu ja ka oo ma'ñu ndute mar, vi suni ni ka naa yuku. ²¹Te ni kuun ñiñi na'nu siki ñayiu ja vee uu xiko kilo. Te ni ka kane'e ñayiu jin ia Dios, ja siun ni kuun ndeva'a ñiñi, chi in tnundo'o ndeva'a ni kuu.

Tnundo'o kii siki ña'a xiko maa

17 ¹Yun te ni kii in ia ne'u ndi uja ia ka jinokuechi nuu Dios ja ka nee ya ndi uja vasu. Te ni ka'an ya nuu san, te kachi ya: —Ne'e ya'a, te na xne'e rin naxa koo tnundo'o kii siki ña'a kuu

nija'nu ja xiko maa ja nukoo ña yu'u nuu jika kua'a ndute. ²Chi taka rey ñuyiu, na kuinio ja ni ka sa'a de kuechi ñuyiu jin ña, chi ni ka sa'a de jane'e jayichi. Te ni sa'a ña ja na kuinio ni ka jini ñayiu ñuyiu jin taka jane'e jayichi sa'a ña —kachi ya.

³Yun te ni skuni ña Espiritu ia Dios jin san, te ni jaka ña ia jinokuechi yun ja kua'an san ndee nuu ñu'u te'a. Te yun ni jini san in ña'a yoso kiti xeen, in kiti kua'a, te nii ti ndee sivi ja kane'e ña jin ia Dios. Te oo uja xini ti jin uxi ndiki ti. ⁴Te ña'a yun ni'nu ña sa'un kua'a nditnuu, te ni ndukutu ña jin kaa ja kuu oro vi yuu vii ndeva'a vi perla. Te yinda'a ña in vasu ja kuu oro nuu ñu'u chitu jakue'e jasua'a jin jane'e jayichi ni sa'a ña. ⁵Te tnee ña ndee in sivi ja kuu in tno'o oyuu' ja tu na in jinkui'nu ini, te sua'a ka'an: “Ñuu ka'nu Babilonia, nana si'i ñayiu ka xiko maa vi ñayiu ka sa'a jane'e jayichi ñuyiu ya'a” kachi tno'o yun. ⁶Yun te ni jini san ña ja jini ña, chi na kuinio ja ni ji'i ña niñi ñayiu maa ia Dios vi ñayiu ni ka ji'i ja ni ka ndakani tno'o Jesús. Te nuu ni jini san ña, te vi ni sa'u kuii ini san. ⁷Te kachi ia jinokuechi nuu Dios:

—¿Nau ja vi ni sa'u kuii ini ron, ndia'a ron? Te kaxtno'o maa rin naxa kei ka'an tno'o yiyu'u siki ña'a yun jin siki kiti oo uja xini jin uxi ndiki ja yoso ña yun. ⁸Te kiti xeen ja ni jini ron yun kuu in kiti ni oteku ndee ama ka, su vitna, chi tu ka ti oo. Su ja oo yatni ja nana tuku ti nuu yau kunu ndeva'a yun, ama ka ja ki'in ti nuu naa sa'un ti.

Te ñayiu ñuyiu ja tu na sivi ka yoso nuu liuru teku ndee nuu ni jinkoo ñuyiu, vi sa'u kuii ini nuu vi kuni kiti xeen ja ni oteku ndee ama ka, te tu ka ti oo, su ndajokuiin tuku ti. ⁹Ya'a oo in tno'o ja jinkui'nu ini ñayiu ndichi. Ndi uja xini ti yun kuu na kuinio uja yuku nuu nukoo ña'a yun. ¹⁰Te ndi uja xini yun, suni ka kuu na kuinio uja rey. Te u'un rey yun ja ni ka naa de, te in ni ka de tatnuni vitna, su inka de chi kuini ka ja kii de. Su nuu na kii de, te nini kuu ja joo ni tiempu koo de. ¹¹Te kiti xeen ja ni oteku ndee ama ka, te tu ka ti oo vitna, suni suu ti kuu rey kuu una, visi ja ni oo ti ne'u rey kuu uja yun, te ki'in ichi ti kua'an ti ja naa sa'un ti.

¹²Te ndi uxi ndiki ja ni jini ron yun, ka kuu uxi rey ja ka kuini de ja vi kotatnuni de. Su ndesaa ni tiempu vi ni'i tniuu de jin kiti xeen yun ja vi kotatnuni de. ¹³Te ndi uxi rey yun inuu ni ka ndakani ini de, te vi ndakuña'a de tniuu ka'nu ka ndiso de nuu kiti xeen yun. ¹⁴Te vi ndakoo de vi kaxin tna'a de jin Lelu ia Dios, su kundee Lelu ya. Chi maa ya kuu Jito'o nuu taka jito'o, te maa ya kuu Rey nuu taka rey. Te ñayiu ka oo jin ya, chi ñayiu ni kaji maa ia Dios vi ni kana ña ya vi ka skunku gual'i —kachi ia jinokuechi nuu Dios.

¹⁵Te suni kachi ia jinokuechi nuu Dios:

—Ndute kua'a ja ni jini ron jika nuu nukoo ña'a xiko maa, ka kuu ñayiu kua'a ndeva'a ñuu na'nu vi ñuu kueli vi sa'an ka ka'in. ¹⁶Te ndi uxi ndiki ja ni jini ron xini kiti xeen yun, ka kuu ndi uxi rey

ja vi kotatnuni jin ti. Te vi kuni u'u de jin ña'a xiko maa yun, te vi skendoo nda'u de jin ña, vi tavichi tia'a ña de, te vi kaa de kuñu ña, te vi teñu'u de jin ña. ¹⁷Chi maa ia Dios ni ke'e anu de ja vi sa'a de nagua kuini maa ya, ja inuu ni ka ndakani ini de, te vi ndakuña'a de tniuu ka'nu ka ndiso de ja ka kuu de rey nuu kiti xeen yun, guaa ndee na skunku tno'o ni ka'an ia Dios. ¹⁸Te ña'a ja ni jini ron yun, kuu ñuu ka'nu ja tatnuni nuu taka rey ja ka oo nii ñuyiu —kachi ia jinokuechi nuu Dios.

Ja ni jinokau ñuu Babilonia

18 ¹Te nuu ni ya'a yun, te ni jini tuku san inka ia jinokuechi nuu Dios ja makuun ya ichi andivi jin jaka'nu ndeva'a ya, te vi ni ye'e ni'nu ninii ñuyiu jin jaye'e tajan ya. ²Te kana jaa ndeva'a ya, te kachi ya:

Ja ni jinokau ñuu ka'nu Babilonia,
te ni nduu ve'e nuu ka oo tachi,
nuu ka yi'i ndi'i espíritu kue'e,
nuu ka oo chioko vi ndi'i kiti tne'e ja ka ndagua ja ka kuu kini ndeva'a inio.

³Chi ñuu yun kuu na kuinio ña'a xiko maa,
te ni sa'a ña ja na kuinio ni ka ndajini ñayiu ndi'i ñuu,
ja ka sa'i kuechi ñuyiu,
vi ndi'i rey ñuyiu, na kuinio ja ni ka sa'a de kuechi ñuyiu jin ña.
Te ñayiu ja ka xiko ñuu yun ni ka kuu kuikai jin kua'a xu'un ja ja'a ñasi'i yun.

⁴Yun te ni onini san inka tno'o ndee ichi andivi ja kachi:

Roon ja ka kuu ron ñayiu ñuu maa rin, kekuei nuu ñuu jian, nagua ja ma vi tavi kuechi ron yika kuechi ja ka sa'a ñayiu ñuu jian,
te ni ma vi tna'a ron tnundo'o ja vi tna'i.

⁵Chi ja ni kaya ndeva'a yika kuechi ka sa'i,
te ja ni jinonta ndee andivi,
te ja ni ndaka'an ia Dios ndi'i jakue'e ka sa'i.

⁶Vi ndasa'a jin nagua ni ka sa'a ñai jin maa ron,
vi ndakuña'a uu tnundo'o gua'a ka saa nagua ni ka sa'a ña mai,
te vi ndasaka tna'a uu jichi ndakui ka ja na vi ko'o mai saa nagua ni ka sakai ja ni ka ji'i inka ñayiu.

⁷Te ni sa'a teyii ndeva'a ñuu yun mai ja kua'a ndatniuu ni ni'i jin kua'a xu'un ja ni xnai,
te vi kuña'a tnundo'o nui ja na vi nda'i vi kanai,
chi ka ndakani ini jin anui:
“Ya'a nukoo na kuinio in ña'a tatnuni,
te masu ni ndonda'uo,
ni ma kunio tnundo'o”.
Kachi jin anui.

⁸Te yun kuu ja vi invaa ni kiuu,
te kii kua'a tnundo'o siki ñuu yun,
chi vi kuu ñayiu, te koo ndeva'a tno'o suchi ini, vi koo tnama,
te kai ñuu yun jin ñu'u,
chi ia ndakui ndeva'a kuu Jito'o Dios, te ndi'i ni ja kuu ja sa'a ya,
ja sandaa ya kuechi ñayiu ñuu yun.

Kachi ya ndee andivi.

⁹Te taka rey ñuyiu ja ni ka sa'a jane'e jayichi jin ña vi ni ka kusii ini ndeva'a jin ña, vi nda'i vi kana ja ja'a ñuu yun, nuu na vi kuni ja kana ñua'a kai. ¹⁰Te vi jinkuiin jika de ja ka yu'u ndeva'a de ja siun tna'a ndeva'a ñuu yun tnundo'o, te vi kachi de:

—¡Su nda'u ni ka ñuu ka'nu Babilonia! Chi in ñuu ndakui ndeva'a ni okuu, te vitna, chi vi nunuu sua'a ni, te ni kenta tnundo'o ja ni tna'a —vi kachi de.

¹¹Te taka ñayiu ñuyiu ja ja'ankuei ka xiko ñuu yun, suni vi nda'i vi kanai ja ja'a ñuu yun, chi tu ka na ñayiu vi ki'in ndatniuu ka xikoi.

¹²Te ndatniuu ja ka xikoi kuu oro, vi kaa ja kuu plata, vi yuu vii, vi perla, vi sa'un kuijin vii ndeva'a ja kuu lino, vi sa'un kua'a nditnuu, vi sa'un seda ja ndi'i vi jakua'a, vi ndi'i nuu yutnu ja ka ja'an xiko asin, vi taka ndatniuu ja ni kuva'a jin yuu finu nani marfil, vi yutnu vii, vi kaa ja kuu bronce, vi hierro vi yuu kuijin yeye'e nani mármol. ¹³Te suni ka xikoi canela vi taka ja ja'an xiko asin, vi suja vixin vi suja tnuyuja, vi tatna xiko, vi nduxi uva vi texe'en vi yuchi triu, vi triu nii, vi kiti jiso, vi ndikachi, vi kuai vi carreta, vi ka xikoi ñayiu ja vi kunukuechi. ¹⁴Te vi kachi jin ñuu yun:

—Ja ni ka kujioo ndi'i kiti vixin ja ni ojio'o ndeva'a ron, te ja ni naa ndi'i javii java'a vi jakuika ni oneva'a ron, te ma ndani'i sa'un ka ron —vi kachi.

¹⁵Te ñayiu ni oja'ankuei ni ka oxiko ndatniuu, te ni ka kuu kuikai ja ja'a ñuu yun, vi jinkuiin jikai, chi ka yu'i ja kana saa vi tna'i tnundo'o ja tna'a

ñuu yun, te vi nda'i vi kanai. ¹⁶Te vi kachi:

Su nda'u ni ka ñuu ka'nu yun, chi kuu na kuinio in ña'a ni oni'nu sa'un kuijin vii ndeva'a ja kuu lino, vi sa'un nditnuu jin jakua'a. Te ni ondukutu vii ña jin oro vi perla vi yuu vii ndeva'a.

¹⁷Te vi nunuu sua'a ni, te ni naa ndi'i taka jakuika ni oo nui.

Vi kachi.

Te vi kujioo jika ndi'i tee ka skaka barco vi ndi'i ñayiu ka jika nuu barco vi tee ka satniuu nuu barco yun vi ndi'i ñayiu ka satniuu nuu ndute mar. ¹⁸Te vi kuni ja kana ñua'a kai ñuu yun, te vi kana ko'i:

—¿Ndeno oo inka ñuu ja kintna'a inuu jin ñuu ka'nu ya'a? —vi kachi.

¹⁹Te vi kosoi ñuyaka xini, ja ka tna'u ini, te vi nda'i vi kanai, te vi kachi:

Nda'u ni ka ñuu ka'nu ya'a, chi jin jakuika ni oo ñuu ya'a ni ka kuu kuika ndi'i ñayiu ka neva'a barco

ja ka jiondita nuu ndute mar.

Te vitna vi nunuu sua'a ni, te ni naa ndi'i.

Vi kachi.

²⁰Su vi kusii ini ron ja ka oo ron andivi,

ja siun ni naa ñuu yun.

Te vi kusii ini ron ja ka kuu ron ñayiu maa ia Dios,

vi roon ja ni chitniuu ña

Jesukristu,

vi roon ja ni ka ndakani ron

tno'o ia Dios,

chi ni sandaa ia Dios kuechi ja

ni ka sa'a ña ñayiu ñuu yun

jin ron.

Kachi tno'o yun.

²¹Yun te in ia ndakui ndeva'a ja jinokuechi nuu Dios ni ki'in ya in kava ka'nu na kuinio in yoso molinu, te ni skunta ya makee nuu ndute mar, te kachi ya:

Suni sua'a kanakau ñuu ka'nu Babilonia nagua ni kanakau kava ya'a, te ma vi ndakuni sa'un ka.

²²Te jiña'a ya nuu ñuu yun: Ma kuni sa'un ka ron yaa ja ka jita ñayiu ni ja ka tee jin arpa vi ni ja vi tiuu jin tnuyoo nda'i ni trompeta.

Te ni in ñayiu ma vi kosatniuu sa'un ka nuu ron, te ni ma koni'i ka molinu nuu ron.

²³Te ni ma kuni sa'un ka ron ja koye'e ñu'u lámpara nuu ron. Te ni ma kuni ka ron ja vi kana tee jin ña'a ja ka kusii ini nuu ka tnanda'a. Chi ñayiu ka xiko ñuu ron, ni ka okuu ñayiu ni ka okuu nija'nu ñuyiu, te ni xnda'u ron ndi'i ñuu jin tno'o tasi ron.

Jiña'a ya.

²⁴Chi tavi kuechi ñuu yun niñi ja ni ka jati ja ni ka ja'ni tee ni ka ondakani tno'o ia Dios, vi ñayiu maa ia Dios, vi ndi'i ñayiu ni ka ji'i nii ñuyiu.

Ka chiñu'u ia Dios ndee andivi

19 ¹Te nuu ni ya'a yun, te ni jini san na kuinio ja ka ka'an jaa kuakua'a ñayiu ndee andivi, te ka kachi:

Ka'nu kuu ia Dios,

chi nuu maa Jito'o Dios vaji ja skaku ni'nu ña ya, vi oo jaye'e tajan ya vi jaka'nu ya.

²Chi maa ya guaa jandaa ja sandaa ndija ya kuechi, chi ni tetniuu ya tnundo'o siki ñuu yun ja kui na kuinio in ña'a xiko maa, te jin ja xiko ña'a yun maa ña te ni xtivi ña ñayiu ñuyiu, te ni ndaxtenaa ña ia Dios jin ña ja ni ka ji'i tee ni ka ojinokuechi nuu maa ya.

Ka kachi.

³Yun te ni ka ndajiokuiin ni ka ka'an tukui: Ka'nu kuu ia Dios, chi nikuii nikani kokana ñua'a ñuu yun ja kokai.

Ka kachi.

⁴Te ndi oko kuun tee nija'nu jin ndi kuun ia ka tekun ni ka jinkuiin jiti de, te ni ka chindei de xini de ndee nuu ñu'u, te ni ka chiñu'u de ia Dios ja nukoo ya nuu mesa nuu tatnuni ya. Te ka jiña'a de:

—Saa na kokuu. Ka'nu kuu ia Dios.

⁵Te ndee nuu mesa nuu tatnuni ya ni kee in tno'o ja ka'an sua'a: Vi ka'an yiñu'u nuu ia Dios mao, ndi'i roon ja ka jinokuechi ron nuu ya, vi roon ja ka yu'u ni'nu ron ya, a kuu ron ñayiu na'nu a ñayiu kueli.

Kachi.

Viko ja tnanda'a Lelu ia Dios

⁶Te suni ni onini san ja na tno'o ka kana kuakua'a ñayiu, axi na

kuinio ja jiso nuu jika kua'a ndute, axi na kuinio ja ni'i jiso kani tajan. Te ka jiña'a:

Ka'nu kuu ia Dios,
chi ni jinkondee maa Jito'o ja
tatnuni ya,
chi maa ya kuu ia Dios ndakui
ja ndi'i ni ja kuu ja sa'a ya.

⁷ Te na vi kokuu sii inio, te vi ja
ka osii inio,
te na vi chiñu'o ya,
chi ja ni jino kiuu ja tnanda'a
Lelu maa ia Dios,
chi ja ka otua'a ñayiu maa Dios
ja vi kokui na kuinio suchi ja vi
tnanda'i jin ya.

⁸ Chi ni jandetu ia Dios ja vi
keku'i'nui sa'un kuijin ja kuu
lino,
sa'un vii ja ye'e tajan.

Ka kachi.

Chi sa'un vii yun kuu taka tniuu
ndaa ja ni ka sa'a ñayiu maa ia Dios.

⁹ Te kachi ia jinokuechi nuu Dios:
—Tee tno'o ya'a: “Na ta'u na
ndetu ñayiu ni kana ya ja vi koi
nuu viko tnanda'a Lelu ia Dios”.

Te kachi ka ya:

—Tno'o ya'a kuu tno'o ndaa ja ni
ka'an maa ia Dios —kachi ya.

¹⁰ Te ni jinkuiin jiti san nuu ja'a ya ja
chiñu'u san ya nuu siun. Te kachi ya:

—Ña'a, ma sa'a ron siun, chi suni
jinokuechi rin nuu Dios nagua ka
jinokuechi maa ron jin sava ka ñani
ron ja ka ndikin ndaa ron tno'o
Jesús. Chiñu'u ia Dios, chi tno'o ja
ni ka'an Jesús kuu tno'o ka ndiso
tee ka ndakani tno'o ya.

Ia yoso kuai kuijin

¹¹ Yun te ni jini san ja nune
andivi. Te yun ni kenta in kuai

kuijin, te ia yoso ti yun nani ia
ndaa, ia skunkuu, chi sa'a ndaa
ya tniuu vi ja'nde ndaa ya kuechi,
vi jaxin tna'a ya. ¹² Te nduchi nuu
ya, chi vi ye'e na kuinio yaa ñu'u,
te ñu'u kua'a corona xini ya, te
ndee in sivi ja tu na in jini, chi
maintno'o maa ya guaa jini. ¹³ Te
ni'nu ya in sa'un ni indajin nuu
niñi, te sivi ya kuu: Tno'o maa ia
Dios. ¹⁴ Te yata ya ka ndikin kua'a
ña soldado ja ka oo andivi ka yoso
de kuai kuijin, te ka ni'nu de sa'un
finu ndeva'a ja kuu lino sa'un
kuijin vivii. ¹⁵ Te yu'u ya ni kee in
yuchi kani xenxeen, nagua ja jin
yuchi kani yun kuña'a ya tnundo'o
vi tna'a ñayiu taka ñuu. Te tatnuni
xeen ya jin in xtnuxii ja kuu kaa,
te sandaa ya kuechi na kuinio ja
kuain ni'nu ya uva, te taxin ti, te
kene'e ya nduxi ti ja kuu tnundo'o
ndeva'a tetniuu ya, ja kiti ini
ndeva'a Dios, ia ndakui ndeva'a ja
ndi'i ni ja kuu ja sa'a ya. ¹⁶ Te nuu
sa'un ya jin nuu kuñu kokin si'in ya
yoso in sivi ja ka'an sua'a: “Maa rin
kuu Rey nuu taka rey, vi maa rin
kuu Jito'o nuu taka jito'o”.

¹⁷ Yun te ni jini san in ia
jinokuechi nuu Dios ja nukuiin ya
nuu nikandii. Te ni kana jaa ya
nuu ndi'i kiti ndagua ja ka jiko ichi
andivi ja ka jaa kuñu, te jiña'a ya:

—Ne'ekuei te vi ndututu ron, nagua
ja vi kaxini ron, chi sa'a ia Dios in
viko ka'nu, ¹⁸ nagua ja vi kaa ron kuñu
tee ka kuu rey vi tee ka kuu capitán,
vi kuñu tee inu teyii ndeva'a, vi kuñu
kuai, vi kuñu tee ka yoso ti, kuñu ndi'i
ñayiu ka jinokuechi vi ñayiu tu ka
jinokuechi, ñayiu na'nu vi ñayiu kueli
—jiña'a ya.

¹⁹Yun te ni jini san ja ni ka ndututu maa kiti xeen jin taka rey ka oo ñuyiu vi soldado de, ja vi kaxin tna'a de jin ia yoso kuai vi soldado ya. ²⁰Te ni ka kakuiko ya kiti xeen yun jin tee tno'o ja ni ka ondakani tno'o ia Dios ja ni ka osa'a de tniuu na'nu jin nuu maa kiti xeen yun. Chi jin tniuu na'nu yun ni ka xnda'u de ñayiu ja ni ka jandetui ka ndiso i tnuni maa kiti xeen yun. Te ni ka chiñu'i chu'chi ja ni ka ndane'e nagua kaa maa ti. Yun te nduu kiti xeen yun jin tee ni ondakani tno'o tno'o yun, ni ka tnaa tekú ña ya nuu in jitnu ja kai jin azufre.

²¹Te sava ka ñayiu yun, chi ni ka ji'i jin yuchi kani ja ni kee yu'u ia yoso kuai yun. Te ndi'i kiti ndagua ni ka jaa ti kuñu yun, guaa ndee ni ka ndenuu ini ti.

Tatnuni Jesukristu in mil kuia

20 ¹Yun te ni jini san ja makuun in ia jinokuechi nuu Dios ichi andivi, te nee ya ndakaa ja ndakune ya yu'u yau kunu nuu kuu andeya vi nee ya in cadena ka'nu. ²Te ni kakuiko ya koo ka'nu ja oo ndee jana'a, ja suni kuu Tachi vi Satanás. Te ni ju'ni ña ya ja konu'ni mil kuia. ³Te ni tnaa ña ya ja ma kee nuu yau kunu nuu kuu andeya, te ni jasi gua'a ya vi ni tee ya seyu ya yu'u yau yun, nagua ma kuu xnda'u ka ñayiu taka ñuu guaa ndee na jino mil kuia. Te nuu ya'a mil kuia, te ndajin ja kaka nuu ndee saa tiempu.

⁴Yun te ni jini san kua'a mesa nuu tatnuni ja ka nukoo ñayiu ni ka ni'i tniuu ja vi sandaa kuechi. Te suni ni jini san anu ñayiu ja ni

ka kindoso yiki xini, ja ja'a ja ni ka kandija ndai Jesús, te ni ka ndakani tno'o ia Dios. Te ñayiu yun, chi tu ni ka chiñu'i kiti xeen, ni ja ni ka ndane'e nagua kaa ti, te ni tu ni ka jandetui ja jinkondee tnuni ti tnei axi nda'i. Te ni ka ndatekui ja ka tatnuni jin Jesukristu mil kuia. ⁵Ya'a kuu jaxtnañu'u ja vi ndateku ndiyi, te sava ka ndiyi, chi tu ni ka ndatekui kiuu saa, chi guaa ndee na jino mil kuia ja tatnuni ya, saa vi ndatekui. ⁶Te na ta'u na ndetu ñayiu ka oo vii anui nuu ia Dios, chi xtnañu'u kai vi ndateku. Te ma vi kuni uun kai ja vi kui jichi kuu uu, chi ma kundee ka kue'e siki ja ka'ni ña jin, chi saa sua'a sutu vi kokui nuu ia Dios vi nuu Jesukristu, te vi kotatnuni jin ya mil kuia.

⁷Te nuu na jino mil kuia, te yaa Tachi nuu ndesi vekaa yun. ⁸Te kee ki'in ja xnda'u ñayiu taka ñuu ja ka oo ndi kuun lado ñuyiu, ja ka kuu ñayiu ñuu Gog vi ñayiu ñuu Magog, te xtutu kua'a ndeva'a ñayiu na kuinio ñuti ja nduei yu'u ndute mar, ja vi kaxin tna'a. ⁹Te ni ndontakuei de ninii nagua jite ñuyiu, te ni ka jionduu de nuu ka oo ñayiu maa ia Dios vi ñuu ja kutoo ya ja vi kaxin tna'a jin de. Su ni tetniuu ia Dios ñu'u ja ni kuun ichi andivi, te ni teñu'u ña jin ndi'i de. ¹⁰Te Tachi ja ni oxnda'u taka ñayiu, chi ni tnaa ya nuu in jitnu ja kai jin azufre, nuu ja ka ñu'u kiti xeen vi tee tno'o ja ni oka'an ja ndakani tno'o ia Dios, te yun vi kokai vi kojijnin nikuii nikani.

Sandaa ya kuechi nuu mesa kuijin

¹¹Yun te ni jini san in mesa kuijin ka'nu, vi maa ia nukoo ja tatnuni.

Te ni ka kujioo ñuyiu vi andivi nuu ya, te ni tu na'a ka ndenu ni oo. ¹²Te ni jini san ndiyi kuu ja na'nu vi ja kueli ka nukuiin nuu ia Dios. Te ni ka ndanune nuu liuru, te suni ni ndanune nuu inka liuru ja kuu liuru nuu yoso sivi ñayiu vi koteku nikuii nikani. Te ni sandaa ya kuechi ndiyi yun, nakuu nakuu nagua ni ka sa'a in in mai, naxa yoso nuu maa liuru yun. ¹³Yun te ni ndakuña'a ndute mar ndiyi ja ni ka ji'i nuu, vi ni ka ndakuña'a jaja'ni vi ñuu ji'i ndiyi ja ka oo nuu, te ndi'i ni sandaa ya kuechi, nakuu nakuu nagua ni ka sa'a in in mai. ¹⁴Yun te ni tnaa ya ja ja'ni vi ñuu ji'i nuu jitnu ja kai jin azufre ja vi kokai vi kojijnin nuu ñu'u, te yun kuu jichi kuu uu ja vi kuu. ¹⁵Te nuu jitnu kai yun ni tnaa ya ñayiu ja tu na sivi ka yoso nuu liuru ja vi kotekui.

Koo in andivi jaa vi ñuyiu jaa

21 ¹Yun te ni jini san in andivi jaa vi in ñuyiu jaa. Chi ja ni ka naa andivi vi ñuyiu xtnañu'u, te suni ja ni naa ndute mar. ²Te maa san kuu Juan ja ni jini san in ñuu ii ja kuu Jerusalén jaa, ja makuun ichi andivi nuu xika maa ia Dios. Te luu ndeva'a kaa na kuinio in suchi si'i ja ni ndasa'a kutu vii mai ja tnanda'i jin yii. ³Te ni jini san in tno'o ja kana jaa ndee nuu mesa nuu tatnuni, te kachi: —Vi kondia'a chi vitna, te oo ndia'a ia Dios ne'u ñayiu. Koo ya jin ñayiu, te mai vi kokuu ñayiu ñuu ya, te koo maa ya jin, nagua ja kokuu ya ia Dios mai. ⁴Te ndasichi maa ia Dios ndi'i ndute

nui, te ma koo sa'un ka kue'e ja vi kui, ni ma koo ka tno'o suchi ini ja vi kokuakui, te ni ma vi kondia'i vi kokanai, ni ma vi kojatu vi kojani'ni, chi ja ni ndi'i taka tnundo'o yun ja ni ya'a —kachi tno'o yun.

⁵Yun te ni ka'an ia nukoo nuu mesa nuu tatnuni ya, te kachi ya:

—Vi kondia'a, chi ndasa'a jaa rin ndi'i ja oo ya'a.

Te suni kachi ya:

—Tee tno'o ya'a, chi tno'o ndaa kuu ja kukanu ini ron —kachi ya.

⁶Yun te kachi ka ya:

—Ja ni jino ndi'i. Te maa rin kuu jaxtnañu'u vi jasandi'i, ja ni skeja'a vi jaxndi'i. Te na ñayiu yichi, te sua'a ni kuña'a uun rin ndute ja kee ya'a ko'i, te kotekui nikuii nikani.

⁷Te na ñayiu kundee nuu jakue'e, te ni'i ndi'i ya'a ja sa'a jajin, te kokuu rin ia Dios mai, te mai kokuu se'e rin. ⁸Su ndia ñayiu inu ioo vi ñayiu tu ka kandija, vi ñayiu ka sa'a jatne'e ndeva'a, vi ñayiu ka ja'ni ndiyi, vi ñayiu ka sa'a kuechi ñuyiu jin inka ñayiu, vi ñayiu tasi, vi ñayiu ka chiñu'u chu'chi, vi ñayiu tno'o ja ka xnda'u ñayiu, te ndi'i ñayiu yun guaa ki'inkuei nuu jitnu ja kai jin azufre. Te yun kuu jichi kuu uu ja vi kui —kachi ya.

Makuun Jerusalén jaa

⁹Yun te ni kii in ia ne'u ndi uja ia ka jinokuechi nuu Dios ja ka nee ya ndi uja vasu ja ka ñu'u chitu ndi uja tnundo'o sandi'i ni ka, te kachi ya nuu san:

—Ne'e ya'a, te na xne'e rin suchi vi tnanda'a jin Lelu ia Dios ja kokuu ñasi'i ya —kachi ya.

¹⁰Te ni skuni ña Espíritu ia Dios ja ni jaka ña ia jinokuechi nuu ya in nuu yuku ka'nu vi sukun. Te ni xne'e ya nuu san ñuu ka'nu ñuu ii ja kuu Jerusalén ja makuun ichi andivi nuu xika maa ia Dios. ¹¹Te vi ye'e jika ñuu yun jin jaye'e maa ia Dios. Te jaye'e ñuu yun kuu nagua ye'e in yuu vii ndeva'a, nagua ye'e in yuu yeye'e ja kaa na kaa vidrio. ¹²Te yu'u ñuu yun ni jionduu ninii ndesi in muro ka'nu vi sukun, te oo uxi uu ye'e, te in in ye'e yun ka oo in in ia ka jinokuechi nuu Dios. Te in in ye'e yun ka yoso in in sivi ndi uxi uu tatatno'o Israel. ¹³Te ichi nuu kee nikandii oo uni ye'e, te ichi nuu kana ya oo uni ka ye'e, te ichi lado kua'a oo uni ye'e, vi ichi lado satni oo uni ka ye'e. ¹⁴Te ja'a muro ja ndesi ñuu yun ka oo uxi uu kava na'nu ja ka yituu gua'a ña, te nuu in in kava yun ka yoso in in sivi ndi uxi uu tee ni chitniuu Jesús, ia kuu Lelu maa ia Dios. ¹⁵Te ia jinokuechi nuu Dios ja ni ka'an nuu san, nee ya in ndoo ja kuu oro ja chikua'a ya maa ñuu yun vi taka yuye'e vi muro ja ndesi ñuu yun. ¹⁶Te ñuu yun, chi oo tikute, chi inuu ni yikua'a ja kani vi ja jite. Te ni chikua'a ia jinokuechi yun jin ndoo ja nee ya yun maa ñuu yun. Te ni kee ja oo uu mil uu ciento kilómetro ja kani vi ja jite vi ja sukun, inuu ni ka yikua'a ndi'i ni lado. ¹⁷Yun te ni chikua'a ya muro ja ndesi ñuu yun, te ni jino in ciento kuun xiko kuun yiki ja sukun nagua ka chikua'a ñayiu ñuyiu, suni saa ni chikua'a ia jinokuechi nuu Dios. ¹⁸Te ndimaa

yuu yeye'e ni kuva'a jin muro yun, te maa ñuu yun, chi vi oro nino'o kuu na kuinio in vidrio vii ndeva'a. ¹⁹Te kava na'nu ja ka yituu muro yun, chi ni ka ndukutu jin ndi'i taka yuu vii ndeva'a. Yuu xtna'nu'u kuu yuu yeye'e, te yuu kuu uu kuu yuu ndindi'i, te yuu kuu uni kuu yuu pintu, te yuu kuu kuun kuu yuu kuikuii. ²⁰Te yuu kuu u'un kuu yuu pintu lirenu, te yuu kuu iñu kuu yuu kuakua'a, te yuu kuu uja kuu yuu kuaan ndikuii, te yuu kuu una kuu yuu ndi'i ndikuii, te yuu kuu iin kuu yuu kuaan, te yuu kuu uxi kuu yuu kuii na kuinio manzana, te yuu kuu uxi in kuu yuu ndi'i nditnuu, te yuu kuu uxi uu kuu yuu ndi'i ndikua'a axi morado. ²¹Te ndi uxi uu ye'e yun kuu uxi uu perla, chi in in ye'e yun ni kuva'a jin in in perla, te kayi ka'nu maa ñuu yun kuu oro nino'o ja ye'e tajan na kuinio vidrio.

²²Te tu ni jini san ni in veñu'u ñuu yun, chi veñu'u kuu maa Jito'o Dios, ia ndakui ndeva'a ja ndi'i ni ja kuu ja sa'a ya jin Lelu ya. ²³Te ñuu yun, tu jiniu'u nikandii ni yoo ja koye'e nuu, chi jaye'e maa ia Dios sie'e ñuu yun, te suni ye'e Lelu maa ya ñuu yun. ²⁴Te ndi'i ñayiu taka ñuu ja ni ka kaku ni'nuu vi kokakai nuu ye'e ni'nu ñuu yun. Te taka rey ñuyiu kiukuei de ñuu yun jin jakuika vi jayiñu'u ja ka neva'a de. ²⁵Te taka ye'e ñuu yun, ma vi ndandesí sa'un tno'o nduu, chi tu na jakuaa koo ñuu yun. ²⁶Te jakuika vi jayiñu'u taka ñuu vi koo nuu ñuu yun. ²⁷Su ma kuu sa'un kiuu in jatne'e. Te ni ma kuu kiuu ñayiu sa'a jane'e jayichi axi

ja xnda'ui inka ñayiu, chi maa ni ñayiu ka yoso sivi nuu liuru ja vi kotekui ja neva'a Lelu maa ia Dios, guaa kuu ja kiukuei.

22 ¹Yun te ni xne'e ia jinokuechi nuu Dios in yute ja oo vii ndeva'a, te ndute yun taa ja kotekuo. Te ndute yeye'e kuu de, na kuinio vidrio, te ni kee de nuu oo mesa nuu tatnuni maa ia Dios jin ia kuu Lelu ya. ²Te jika ndute yun ma'ñu sagua kayi ka'nu maa ñuu yun, te nduu jioo yu'u yute yun, ka nukuiin yutnu kuii ja taa ja kotekuo. Te kuun kiti vixin tnu uxi uu jichi ja kuia, chi nuu yoo nuu yoo kuun kiti vixin tnu. Te nda'a yuku tnu yun kuu tatna ja ka nduva'a ñayiu taka ñuu. ³Te ma koo ka nagua ni xtau tnia'a ia Dios ñuu yun. Te maa ini ñuu yun koo mesa nuu tatnuni ya jin ia kuu Lelu ya. Te yun vi koo ñayiu ka jinokuechi nuu ya vi kochiñu'u ñai jin ya. ⁴Te vi kuni yunuu ya, te tnei vi kondiso'i sivi ya. ⁵Te ma koo ka jakuaa ñuu yun, te ma vi kojiniu'u ka ñayiu vi koo yun ñu'u ja koye'e nui, ni nda'a nikandii ja koye'e, chi maa Jito'o Dios kosie'e, te vi kotatnuni nikuii nikani.

Ja oo yatni ja ndii Jesukristu

⁶Yun te kachi ia jinokuechi nuu Dios:

—Tno'o ja ni jini ron ya'a, chi tno'o ndaa ja kukanu ini ron kuu. Te maa Jito'o Dios ja ni jiña'a ya Espíritu ya nuu tee ni ka ndakani tno'o ya, kuu ia ni tetniuu ia ka jinokuechi nuu ya, nagua ja vi xne'e nuu ñayiu ka jinokuechi nuu maa ya nagua kuu ja oo yatni ja kokuu —kachi ya.

⁷Te kachi Jesús:

—Vi kinuu gua'a, chi ñama ndii rin, te na ta'u na ndetu ñayiu tava'a tno'o ia Dios ja yoso nuu liuru ya'a ja kaxtno'o nagua kokuu —kachi ya.

⁸Te maa san kuu Juan ja ni jini san vi ni onini san taka tno'o ya'a. Te nuu ni ndi'i ni jini san vi ni onini san, te jinkuiin jiti san nuu ja'a ia jinokuechi nuu Dios ja xne'e taka tniuu yun nuu san ja chiñu'u san ya nuu siun. ⁹Su yun te kachi ya:

—Ma sa'a ron siun, chi suni jinokuechi rin nuu ia Dios, nagua ka jinokuechi maa ron jin ñani ron ja ka ndakani ron tno'o ia Dios, vi ndi'i ñayiu ka tava'a tno'o ya ja yoso nuu liuru ya'a. Te maintno'o maa ia Dios guaa chiñu'u ron —kachi ya.

¹⁰Te suni kachi ka ya:

—Ma tayu'u ron tno'o ia Dios ja yoso nuu liuru ya'a ja kaxtno'o nagua kokuu, chi ja oo yatni tiempu ja skunkuu. ¹¹Te ma kondi'ni ron nagua ka sa'a ñayiu, chi na ñayiu sa'a jakue'e, te na kosa'a mai jakue'e yun. Te na ñayiu oo tne'e anu, te na kosa'a tne'e ka mai anui. Su na ñayiu sa'a ndaa, te na kosa'a mai tniuu ndaa. Te ñayiu oo vii anui nuu ia Dios, te na kondasavii kai mai —kachi ya.

¹²Yun te kachi Jesús:

—Vi kinuu gua'a, chi ñama ndii rin, te kinda'a rin ja vi kuta'u in in ñayiu, nakuu nakuu na tniuu ni ka sa'i. ¹³Te maa rin kuu jaxtnañu'u vi jasandi'i, ja ni skeja'a vi jaxndi'i, nuu jinkondee vi nuu skundi'i —kachi ya.

¹⁴Te na ta'u na ndetu ñayiu ka ndakate sa'uin ja vi koo vii nuu yika kuechi, chi vi ni'i kiti vixin kuun yutnu taa ja kotekuo ja vi kai, te kuu kiukuei ye'e ja vi koi ñuu yun. ¹⁵Su ichi ye'e vi kendoo ñayiu ka sa'a jakue'e ja ka kuu na kuinio ti'ina, vi ñayiu tasi, vi ñayiu ka sa'a kuechi ñuyiu jin inka ñayiu, vi ñayiu ja'ni ndiyi, vi ñayiu chiñu'u chu'chi, vi ñayiu too ja xnda'ui inka ñayiu.

¹⁶Maa rin kuu Jesús, te ni tetniuu rin ia jinokuechi nuu rin nagua ja ndakani ya ndi'i tno'o ya'a nuu ñayiu ka skua'a. Te maa rin kuu yo'o ja kuu ndikin tata rey David. Maa rin kuu kimi ndii ja ye'e vivii tno'o ne'e. ¹⁷Te Espíritu ia Dios vi ñayiu maa ya ka kui na kuinio suchi si'i ja vi tnanda'a jin Lelu ya ka kachi:

—Ne'e ni.

Te na ñayiu nini tno'o ya'a na ka'in:

—Ne'e ni.

Te na ñayiu yichi, te kuini ja ko'i ndute, na ki'in nuu ya, te sua'a ni

ni'i uin ndute ko'i, te kotekui nikuii nikani.

¹⁸Te ndi'i ñayiu ka nini tno'o ia Dios ja yoso nuu liuru ya'a ja kaxtno'o nagua kokuu, chindetu san jin, ja nuu ja ndee ñayiu ndasonee ka in uu tno'o saa nagua yoso nuu liuru ya'a, te kona'i ja suni saa ndasonee ka ia Dios tnundo'o tna'i saa nagua yoso nuu liuru ya'a. ¹⁹Te nuu ja ndee ñayiu kindee in uu tno'o ja yoso nuu liuru ya'a ja kaxtno'o nagua kokuu, te suni saa ni ndakindee ia Dios kiti vixin kuun nuu yutnu taa ja kotekuo ja ma kuu vi kai, te ma kuandetu ya ja kiukuei ñuu ii, nagua yoso nuu liuru ya'a.

²⁰Te ia ndakani ndaa tno'o ya'a kachi:

—Ja ndaa ndija ja ñama ndii rin.

Saa na kokuu. Ne'e ni, vi Jito'o san Jesús.

²¹Te maa Jito'o Jesukristu na koto na kuni ña ya jin ndi'i ni. Saa na kokuu.